

ЛОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ “ЛОВАЦ“ КОВИН

ОСНОВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА ЗА Г.Ј. "ГОРЊА ШУМА"

(2018 – 2027)

НОВИ САД, 2024.

С А Д Р Ж А Ј

1. УВОД.....	5
2. ПРОСТОРНЕ, ПОСЕДОВНЕ И ПРИВРЕДНЕ ПРИЛИКЕ	7
2.1. Топографске прилике	7
2.1.1. Положај.....	7
2.1.2. Границе	7
2.1.3. Површина	8
2.2. Поседовне и правне прилике	8
2.2.1. Државни посед	8
2.2.2. Приватни посед	9
2.2.3. Списак катастарских парцела	9
3. ОПШТИ ЕКОЛОШКИ УСЛОВИ	10
3.1. Орографски услови	10
3.2. Едафско-хидролошки услови	10
3.2.1. Геолошка подлога и земљишне творевине	10
3.2.2. Педолошке прилике	10
3.2.3. Хидролошке прилике.....	11
3.3. Климатске карактеристике	12
3.4. Еколошко – биолошке и производне карактеристике	16
4. ЕКОНОМСКИ И САОБРАЋАЈНИ УСЛОВИ	17
4.1. Опште привредне прилике	17
4.1.1. Општа развијеност подручја	17
4.2. Организација газдовања шумама.....	17
4.2.1. Досадашњи захтеви према шумама и досадашњи начин коришћења.....	17
4.2.2. Могућност пласмана дрвних производа.....	18
4.3. Саобраћајни услови	18

5. ФУНКЦИЈЕ ШУМА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ПЛАНИРАЊЕ	18
5.1. Основне поставке и критеријуми.....	18
5.2. Функције шума и намена површина.....	19
5.3. Газдинске класе и њихово формирање.....	19
6. СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА	20
6.1. Стање шума у време уређивања	20
6.1.1. Стање шума по општинама и наменским целинама	20
6.1.2. Стање шума по пореклу и очуваности	21
6.1.3. Стање шума по мешовитости	22
6.1.4. Стање састојина по врстама дрвећа	22
6.1.5. Стање састојина по газдинским класама	23
6.1.6. Стање шума по старосној структури	24
6.1.7. Стање шума по дебљинској структури	25
6.1.8. Стање шумских култура	27
6.1.9. Стање осталих површина	28
6.1.10. Здравствено стање састојина	28
6.1.11. Фонд и стање дивљачи.....	29
6.1.12. Услови покрајинског завода за заштиту природе.....	29
6.1.13. Општа оцена стања шума	29
7. АНАЛИЗА И ОЦЕНА ДОСАДАШЊЕГ ГАЗДОВАЊА	30
7.1. Промене шумског фонда по површини	30
7.2. Промене шумског фонда по висини и структури инвентара	31
7.3. Досадашњи радови на гајењу шума	32
7.4. Досадашњи радови на коришћењу шума	32
7.5. Досадашњи радови на заштити шума	33
7.6. Досадашњи радови на изградњи саобраћајница	33
7.7. Општи осврт на досадашње газдовање и његов утицај на затечено стање	33

8. ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ОПТИМАЛНОГ КОРИШЋЕЊА ПОТЕНЦИЈАЛА ШУМА	33
8.1. Циљеви газдовања шумама	33
8.1.1. Општи циљеви газдовања	34
8.1.2. Посебни циљеви газдовања.....	34
8.2. Мере за остваривање циљева газдовања.....	34
8.2.1. Мере узгојне природе.....	35
8.2.2. Мере уређајне природе	35
8.2.3. Мере техничке природе.....	36
8.3. Планови газдовања	36
8.3.1. План гајења шума.....	36
8.3.1.1. План обнављања шума	37
8.3.1.2. План расадничке производње.....	37
8.3.1.3. План неге шума.....	37
8.3.2. План коришћења шума.....	38
8.3.2.1. План проредних сеча.....	38
8.3.2.2. Укупан принос.....	40
8.3.3. План заштите шума	42
8.3.4. План коришћења осталих шумских производа	42
8.3.5. План изградње шумских саобраћајница	42
8.3.6. План уређивања шума.....	42
9. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ГАЗДОВАЊА	42
10. ЕКОНОМСКО ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА	47
11. ЕФЕКТИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА НА КРАЈУ УРЕЂАЈНОГ ПЕРИОДА.....	53
12. ПРИКУПЉАЊЕ И ОБРАДА ПОДАТАКА	53
13. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	55
14. ШУМСКА ХРОНИКА	55

1. УВОД

1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Ловачко удружење "Ловац " Ковин представља правни субјект који постоји, ради и обавља делатности из своје надлежности на основу Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана и своје унутрашње уређености.

Наиме, на основу статутарних одредби дефинисано је функционисање ловачког удружења, унутрашња структура и област надлежности.

Шуме и шумска земљишта на којима је корисник Ловачко удружење „Ловац“ до сада су више пута биле уређиване. Прво уређивање је вршено у оквиру комуналних и манастирских шума 1937. године. Затим постоји прекид све до 1950. године. Следеће уређивање вршено је за период 1981-1990. године. Затим 1998-2007. године., 2008-2017. године. Премер састојина је извршен током 2023. године. Обрада података је извршена према јединственој методологији за све државне шуме на територији Републике Србије, према Кодном приручнику за информациони систем у шумама Србије.

Ова газдинска јединица припада Северној шумској области и Банатском шумском подручју.

Ова основа газдовања шумама израђена је у складу с одредбама следећих закона и аката:

Закон о шумама („Сл. гл. РС“ бр. 30/10, 93/12, 89/15, 95/18-др.закон);

- Правилник о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама („Сл. гл. РС“ бр. 122/03, 145/14-др.правилник);
- Правилник о начину и времену вршења дозвола, додељивању, облику и садржини дозног жига и жига за шумску кривицу, обрасцу дозног књиге, односно књиге шумске кривице, као и о условима и начину сече у шумама („Сл. гл. РС“ бр. 110/21);
- Правилник о шумском реду („Сл. гл. РС“ бр. 38/11, 75/16, 94/17, 87/21);
- Правилник о облику и садржини шумског жига, обрасцу пропратнице, односно отпремнице, условима и начину жигосања посеченог дрвета, начину вођења евиденције и начину жигосања, односно обележавања четинарских стабала намењених за новогодишње и друге празнике („Сл. гл. РС“ бр. 93/16);
- Правилник о садржини средњорочног плана заштите шума од биљних болести и штеточина („Сл. гл. РС“ бр. 36/11);

Закон о заштити природе („Сл. гл. РС“ бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18, 71/21-др.закони);

- Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гл. РС“ бр. 35/10);
- Правилник о критеријумима вредновања и поступку категоризације заштићених подручја („Сл. гл. РС“ бр. 97/15);
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гл. РС“ бр. 5/10, 47/11, 32/16, 98/16);
- Правилник о начину обележавања заштићених природних добара („Сл. гл. РС“ бр. 30/92, 24/94, 17/96);
- Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гл. РС“ бр. 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Сл. гл. РС“ бр. 31/12);

- Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гл. РС“ бр. 31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10, 69/11 и 95/18 - др. закон);
- Одлука о стављању под заштиту биљних врста као природних реткости („Сл. гл. РС“ бр. 11/90, 49/91);

Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа („Сл. гл. РС“ бр. 135/04, 8/05-исправка, 41/09);

- Правилник о квалитету репродуктивног материјала топола и врба („Сл. гл. РС“ бр. 76/09);

Закон о дивљачи и ловству („Сл. гл. РС“ бр. 18/10, 95/18-др.закон);

- Правилник о мерама за спречавање штете од дивљачи и штете на дивљачи и поступку и начину утврђивања штете („Сл. гл. РС“ бр. 2/12);
- Правилник о специјалним техничко-технолошким решењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња („Сл. гл. РС“, бр. 72/10);

Закон о заштити животне средине („Сл. гл. РС“ бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-Одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18-др.закон);

Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гл. РС“ бр. 135/04, 36/09);

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“ бр. 135/04, 88/10);

- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гл. РС“ бр. 114/08);

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гл. РС“ бр. 135/04, 25/15);

Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Сл. лист СРЈ-Међународни уговори“ бр. 11/01);

Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Сл. гл РС-Међународни уговори“ бр. 102/07);

Закон о водама („Сл. гл. РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18, 95/18-др.закон);

- Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање водних аката, садржини мишљења у поступку издавања водних услова и садржини извештаја у поступку издавања водне дозволе („Сл. гл. РС“, бр. 72/17, 44/18-др.закон);
- Водопривредна основа Републике Србије (Сл. гл. РС бр. 11/2002)

Законом о пољопривредном земљишту („Сл. гл. РС“ бр. 62/06, 65/08-др.закон, 41/09, 112/15, 80/17, 95/18-др.закон);

Закон о планирању и изградњи („Сл.гл.РС“ бр.72/09, 81/09-испр., 64/10-Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-Одлука УС, 50/13-Одлука УС, 98/13 - Одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. Закон, 9/20 и 52/21);

Закон о просторном плану Републике Србије од 2010-2020 („Сл. гл. РС“ бр. 88/10);

Закон о путевима („Сл.гл.РС“ бр. 41/18, 95/18-др.закон);

Закон о заштити од пожара („Сл. гл. РС“ бр. 111/09, 20/15, 87/18, 87/18-др.закон);

Закон о државном премеру и катастру (Сл. гл. РС бр. 72/2009, 18/2010, 65/2013, 15/2015 –одлука УС, 96/2015, 47/2017 –аутентично тумачење, 113/2017 –др. закон, 27/2018 –др. закон, 41/2018 –др. Закон и 9/2020 –др. закон);

Закон о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гл. РС“ бр. 95/18);

Закон о одбрани (Сл. гл. РС бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. закон, 104/09 – др. закон, 10/15 и 36/18);

Закон о стандардизацији (Сл. гл. РС бр. 36/09 и 46/15);

Важност основе је од 01.01.2018 до 31.12.2027. године.

Покрајински Завод за заштиту природе је донео Решење о условима заштите природе под бројем 03 број: 020-295/2. од 06.02.2024. године.

Ову основу газдовања шумама чине:

- *Текстуални део,*
- *Табеларни део,*
- *Карте.*

Прилози : Решење о условма заштите природе и Мишљење о испуњености услова заштите природе

2. ПРОСТОРНЕ, ПОСЕДОВНЕ И ПРИВРЕДНЕ ПРИЛИКЕ

2.1. ТОПОГРАФСКЕ ПРИЛИКЕ

2.1.1. Положај

Газдинска јединица "Горња шума " налази се у јужном делу Баната у непосредној близини места Ковина са близе насељеним местима Делиблато, Гај, Баваниште, и др. Просторно се налази на подручју Скупштине општине /С.О./ Ковин, са ближим већим местима као што је Ковин, Смедерево, Бела Црква, Панчево, и др.

Када је реч о географском положају газдинска јединица се налази између 20° 57' 55" и 20° 58' 45" источне географске дужине и између 44° 47' 51" и 44° 48' 25" северне географске ширине.

2.1.2. Границе

Границе газдинске јединице су јасне, дефинисане и обележене на начин и поступак како је то уређено прописима. Укупно је формирано само једно одељење, које чини просторну и еколошку целину. Јужни и југоисточни део границе иде ивицом шуме, као и источни и северо - источни део границе, те северни и западни део границе.

Спољне и унутрашње границе газдинске јединице јасно су препознатљиве и нема спорних и нерешених питања.

2.1.3. Површина

Укупна површина ове газдинске јединице износи 28,49 ha.

Табела 1.

СТРУКТУРА ПОВРШИНА ПО ОБРАСЛОСТИ		ha
1. Шумом обрасле површине		26,27
2. Шумске културе		0,00
Укупно обрасла површина		26,27
3. Шумско земљиште		1,70
4. Неплодно		0,00
5. За остале сврхе		0,52
Укупно необрасла површина		2,22
Укупно ГЈ:		28,49

Табела 2.

Газдинска јединица	Општина	P (ha)	V m3	Iv m3	V/ ha	Iv/Ha	Iv/V*100
Горња шума	Ковин	28,49	11.860,3	207,2	416,3	7,3	1,7
Укупно		28,49	11.860,3	207,2	416,3	7,3	1,7

Табела 3.

СТРУКТУРА ОБРАСЛИХ ПОВРШИНА ПО ПОРЕКЛУ		ha
1. Висока природна састојина тврдих лишћара		19,14
2. Вештачки подигнута састојина четинара		5,30
3. Вештачки подигнута састојина тврдих лишћара		1,83
	УКУПНО:	26,27

Приватног поседа енклавираног у овој газдинској јединици нема.

2.2. ПОСЕДОВНЕ И ПРАВНЕ ПРИЛИКЕ

2.2.1. Државни посед

Укупна површина ГЈ «Горња шума» 28,49 ha, простире се на подручју општине Ковин у оквиру катастарске општине Ковин.

Табела 4.

Општина Ковин		ha	a	m ²
1. КО Ковин		28	49	10
УКУПНО:		28	49	10

2.2.2. Приватни посед

Приватног поседа у овој газдинској јединици нема.

2.2.3. Списак парцела у ГЈ „Горња шума“

Површина газдинске јединице је мања за 10,33 ха за парцелу 4165 која се налазила у претходној основи газдовања шумама, али је променила право корисника.

КО Ковин

Табела 5.

Ред. бр.	Бр. кат. парцеле	Потес/улица	Катастарска општина	површина			Корисник
				ha	a	m ²	
1	4159	Џомбе	Ковин	00	19	02	ЛУ „Ловац“
2	4160	Џомбе	Ковин	00	15	01	ЛУ „Ловац“
3	4161	Џомбе	Ковин	00	10	41	ЛУ „Ловац“
4	4162/1	Џомбе	Ковин	03	51	61	ЛУ „Ловац“
5	4162/2	Џомбе	Ковин	22	01	89	ЛУ „Ловац“
6	4163	Џомбе	Ковин	00	27	43	ЛУ „Ловац“
7	4164	Џомбе	Ковин	02	23	73	ЛУ „Ловац“
Укупно				28	49	10	ЛУ „Ловац“

ОПШТИ ЕКОЛОШКИ УСЛОВИ

3.1. ОРОГРАФСКИ УСЛОВИ (РЕЉЕФ, НАДМОРСКА ВИСИНА, ЕКСПОЗИЦИЈА, НАГИБ)

Рељеф и геоморфолошке карактеристике ужег и ширег окружења типичне су за област банатског подунавља. Непосредан утицај непосредне близине Црне баре, рад водне ерозије као и успостављен систем водених токова са реком Дунав одредиле су основне геоморфолошке карактеристике. Укупно јасно је видљиво благо смењивање увала, депресија и узих и ширих узвишења. Надморска висина креће се од 77 до 79 м, са најнижим деловима у централном и северо западном делу /надморска висина креће се од 77 до 78 м, док се виши делови налазе у северо - источном делу, надморска висина креће се од 78 до 79 м. Утицај на рељеф и геоморфолошке карактеристике газдинске јединице има рад човека са хидромелиорационим радовима. Прокопавањем канала успостављен је систем кретања воде у правцу скраћивања периода плавлјења и одвођења вишка воде, као и већи утицај не вегетацију у време дужих сушних периода. Раније пре изградње одбрамбених насипа и система каналске мреже подручје је било изложено природним процесима кретања водних резима и формирања геоморфолошких карактеристика.

3.2. ЕДАФСКО ХИДРОГРАФСКИ УСЛОВИ

3.2.1 Геолошка подлога и земљишне творевине

Геолошку подлогу на простору газдинске јединице чини терасни лес настао у плеистоцену, који је на подручју газдинске јединице често под утицајем подземних и површинских вода.

Лес као геолошка подлога у основи доста је повољан, има добру порозност и водопропустљивост, лакшег је механичког састава са високим садржајем креча. Лес као геолошка подлога зависно од надморске висине, утицаја подземних и површинских вода трансформише се у више или мање повољне облике и услове за настанак земљишта и услова за развој вегетације.

3.2.2. Педолошки услови

Основни типови земљишта који се јављају на простору газдинске јединице су следећи:

- Ливадске црнице, и
- Чернозем различитог стања .

Ливадске црнице

Ливадске црнице као тип земљишта који се јавља на лесу као геолошкој подлози најраспрострањеније су на подручју Баната. Значајан утицај на образовање и особине ливадских црница има водни режим са подземним и површинским водама. Под утицајем хидролошких процеса пре свега оксидоредукционих долази до оглејавања на различитим дубинама земљишног профила зависно од висине нивоа подземних вода. Најчешћа грађа профила ливадских црница је А-АС-С-СГ-

G са могућим разним варијацијама и ширинама односно дубинама земљишних хоризоната.

Морфолошке особине указују на различиту моћност хумусно акумулативног хоризонта која се креће до око 50 цм, зависно од положаја и конфигурације. Увале и мање депресије имају моћнији хумусно акумулативни хоризонт, док је на блажим странама исти нешто плићи. Матични супстрат чини лес, са својим типичним особинама, који по даљој дубини бива захваћен процесом оглејавања. Према механичком саставу најчешће су иловаче или лакше иловаче, док дубље са појавом глеја механички састав постаје тежи, са више глинених честица. Физичке и водно ваздушне особине ливадских црница доста су повољне. Порозност земљишта је релативно висока са добрим водним и ваздушним особинама. Хемијске особине указују на карбонатне особине пошто се ливадске црнице развијају на лесу. Земљиште је богато базама са превагом у учешћу калцијума и магнезијума, над натријумом и калијумом. Снабдевеност лако приступачним фосфором је различита, док је азот довољно присутан поготово у површинским слојевима у амонијачном облику.

Производна способност ливадских црница у основи доста је добра, имајући у виду повољан механички састав, затим добре водно ваздушне особине и хемијски састав, као и добру снабдевеност биљним хранивима. Извесне потешкоће и неповољне особине овог типа земљишта везане су за водне режими, површинске и подземне, затим на дубље процесе оглејавања и мењања морфолошких, физичких и хемијских особина. Зависно од морфологије терена и изражених процеса, просторно су присутне смене и међусобне комбинације на ужим и ширим просторима, ливадских црница и чернозема различитих стања и изграђености.

Чернозем

Формирање чернозема као типа земљишта типично је за климатске, вегетацијске и остале степске услове Војводине. Формира се најчешће на лесу као геолошкој подлози, на лесним заравнима, платоима и лесним терасама. Значајан утицај на чернозем у газдинској јединици у односу на типична стања и услове има утицај водних резима преко површинских и подземних вода. Чернозем има грађу земљишног профила А-АС-С, који је претежно доста развијен. Хумусно акумулативни хоризонт је моћан, дубине 60 - 80 цм мрко-црне до мрко-смеђе боје. Прелазни АС хоризонт светлије и отвореније је боје, пошто садржи мањи проценат хумуса, а садржи више карбоната, због близине леса као геолошке подлоге. Структура агрегата је ситно мрвичаста до дубље по профилу ситно грудвичаста. Механички састав чернозема је иловаст са повољним односом фракција праха, глине и других агрегата. Повољне структурне и механичке особине изграђују систем пора који узрокује добар водни, ваздушни и топлотни режим. Хемијске особине чернозема указују на укупну карбонатност у целом профилу, која се са повећањем дубине земљишног профила повећава. Учешће фосфора, калијума, азота и других микроелемената ја задовољавајуће, са великим степеном приступачности биљкама. Производне особине и могућности чернозема су доста широке и изузетно повољне. Настао у одређеном времену и условима широко је распрострањен, најпроизводније и најпродуктивније је земљиште на подручју газдинске јединице и ширег окружења.

Зависно од локалних прилика и станишних услова, затим рада човека, изградња водопривредних објеката, наводњавање, и др., чернозем захватају одређени процеси који мењају његове типичне особине. Черноземи под одређеним процесима бивају еродирани по разним основама, затим захваћени процесима оглејавања, постају мање карбонатни, захваћени процесима огањачавања и салинизације. Чернозем у газдинској јединици заступљени су на нешто вишим надморским висинама - узвишењима и ширим платоима са надморском висином од 78 до 79 м. Черноземи на терасама и платоима доста су постојани и добрих механичких и физиолошких особина, док су на нешто блажим странама и косинама нешто плићи и мање моћности.

3.2.3. Хидролошке прилике

Хидрографске карактеристике ужег и ширег подручја газдинске јединице одређују прородни услови који су раније били више изражени и деловање човека изградњом водопривредних објеката (одбрамбени насипи, каналска мрежа, и др.). Основна обележја хидрографских карактеристика везана су за дејство Црне баре, утицаја реке Дунава као и подземних и површинских вода. Ниво подземних вода креће се у распону до 2,0 м зависно од рељефа и конфигурације. Нижи делови газдинске јединице (увале и депресије) имају нижи ниво подземних вода (до 1 м), док су узвишења и виши заравњени делови са дубљим нивоом

Средње месечне температуре показују правилност у кретању минимумом у јануару, а максимумом у августу.

Рани мразеви се јављају у новембру, а касни крајем марта што не би требало да има негативне последице на вегетацију.

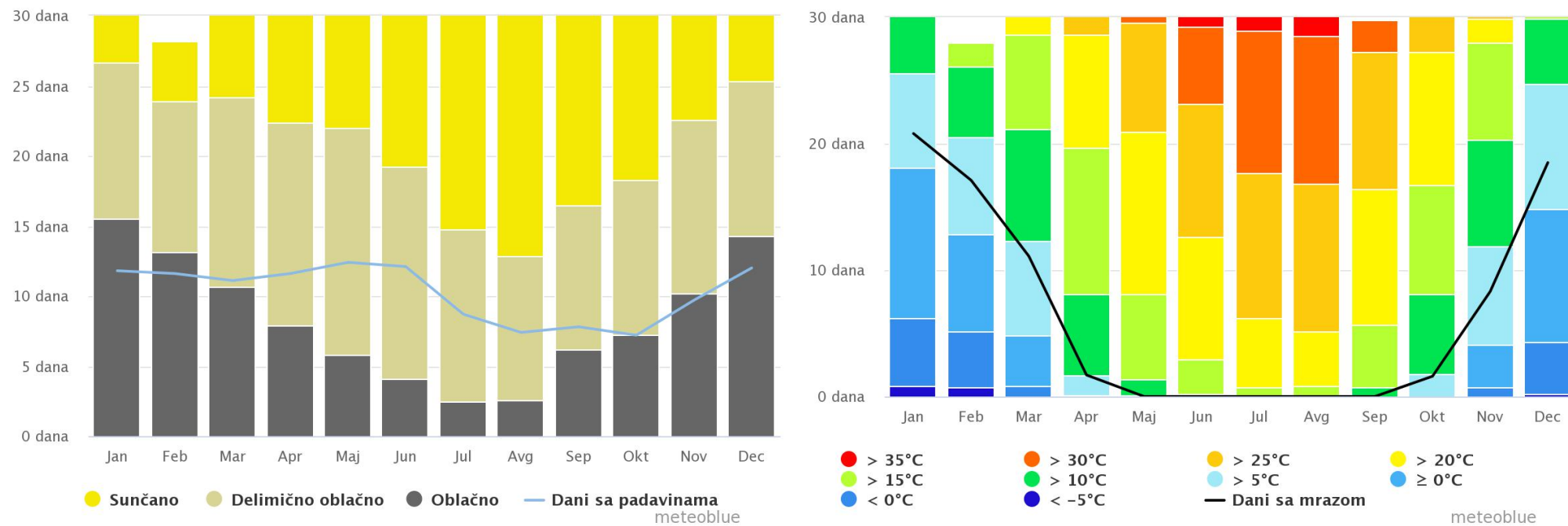
Константан прилив становништва у градску средину увећава потребу за стамбеним простором-изградњом нових објеката и инфраструктуре. Повећање површина под бетоном и другим грађевинским материјалима доводи до већег загревања површина, чиме се ствара ефекат „топотног острва“. Тиме се објашњава повећање минималне температуре као макроразмерне варијације која утиче на микроклиму.

Значајне информације о клими града добијају се анализом минималних вредности температуре ваздуха. Анђелковић Г. (2005) анализирајући београдско острво топлоте, наводи следеће: „Урбанизација, као комплексан процес, са скоро свим својим одликама, највећи утицај има на минималну температуру. Апсолутни минимум температуре представља добар показатељ постојања острва топлоте, јер је уопште под великим утицајем локалних фактора“.

Сунчево зрачење - инсолација

Инсолација утиче на температуру ваздуха, земљишта, вегетацију, али и на здравствено стање људи. Значај података о инсолацији је у смислу одређивања повољности или неповољности локација за одређене намене и врсте објеката.

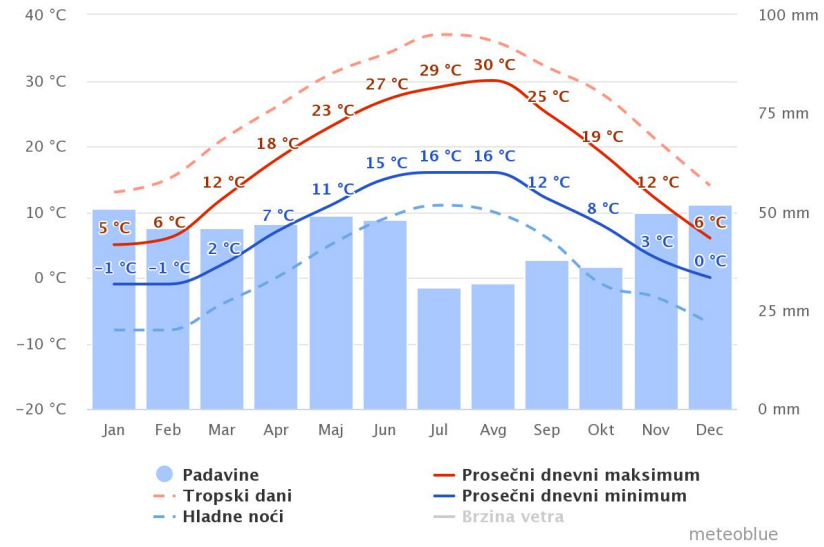
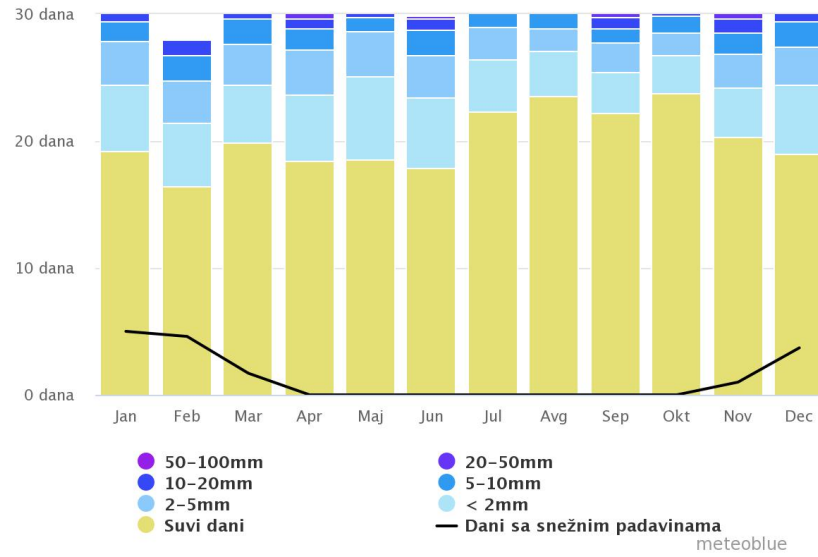
Табела 8.

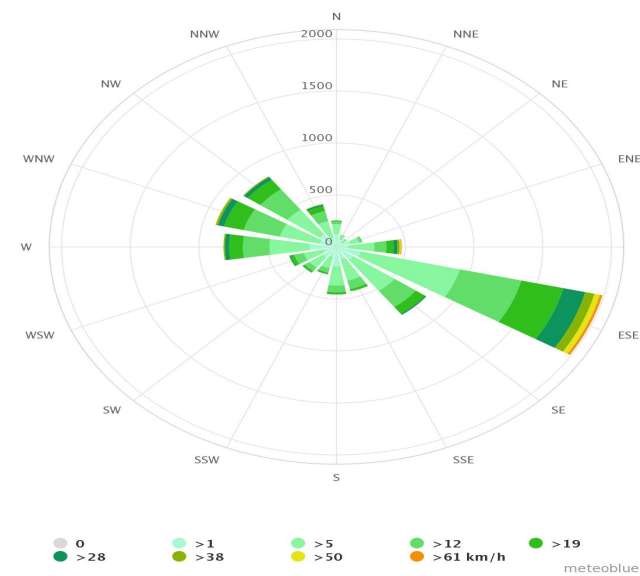
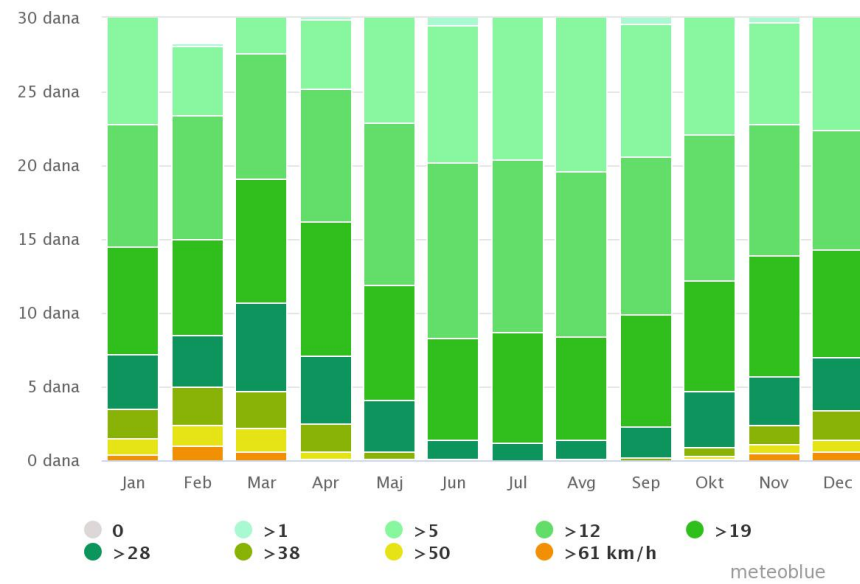
Падавине

Средње месечне и годишње суме падавина

Табела 9.

Ветар

Југоисточни ветар (кошава) преовлађује зими, у пролећним и летњим месецима.

Он је најчешће сув и хладан ветар, обично дува са јаким ударима и достиже брзину 25-30 km/h.

Нарочито је непогодан у вегетационом периоду када интензивно доводи до исушивања земљишта.

Западни и северозападни ветар претежно се јављају лети, по јачини су знатно слабији од кошаве, али такође доводе до исушивања земљишта.

Најхладнији ветрови зими су северни и североисточни, а најтоплији су из јужног квадранта у свим преосталим сезонама.

Током пролећа су најхладнији северни и северозападни ветрови, а лети западни.

Ветрови из северног квадранта повећавају влажност, док је из јужног смањују. Тишине су ретке и најчешће током лета.

Појаве тишине су изузетно значајне јер су оне значајан фактор који може да утиче да се загађујуће материје у ваздуху дуже задрже у простору у ком настају, док ветар утиче на смањење концентрације истих.

Касни пролећни и рани јесењи мразеви

Познато је да мразеви на директан начин имају утицај на дрвни фонд. На појединим мањим дијеловима јављају се мразишта и њихов утицај огледа се у виду јављања мразопуцина на кори врста дрвећа. Појава касног пролећног и раног јесењег мраза имају утицај на вегетациони период унутар ГЈ, гдје врше директан негативан утицај на почетак и крај вегетационог периода. Касни пролећни мраз јавља се и до краја месеца априла, а рани јесењи средином месеца октобра.

Општи осврт:

Климатски услови одговарају за успешан развој биљног света, и шумске и травно-зељасте вегетације. Они су у знатној мери повољни и за опстанак и развој по саставу доста богате и бројне фауне у оквиру које и знатног броја ловне дивљачи. Режим падавина и релативне влажности ваздуха уз услове рељефа од којих зависе и хидрографске прилике подручја, обезбеђују довољне количине воде (за дивљач) у току читаве године.

Актуелне убрзане промене климе, којих смо сведоци, везане су највећим делом за утицај човека на животну средину. Свакако да климатске промене значајно утичу и на шумске екосистеме и то на различите начине, а такође и они сами су битан фактор у регулисању климатских промена. На нивоу Уједињених нација донета је оквирна конвенција о промени климе, као и њен протокол из Кјота, где је стратешки дефинисана неопходност рационалног коришћења шумских ресурса.

Сам процес планирање као и сви учесници у њему у будућности интегрисаним планирањем треба да приступе подробнијим и стручнијим анализама климатских прилика у креирању нових планова газдовања шумским екосистемима.

3.4. ЕКОЛОШКО – БИОЛОШКЕ И ПРОИЗВОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

На основу синтезних еколошких (педолошких и фитоценолошких) и развојно-производних истраживања у газдинској јединици ”Горња шума” заступљени су следећи типови:

(153): Тип шуме лужњака, граба и јасена (*Carpino-Fraxino-Quercetum roboris inundatum*) на ливадским црницама .

Чисте и мешовите шуме храста лужњака настале су као резултат различитих природних (станишних) услова и (два века) планског газдовања базираног на примени развијених научно-стручних метода и критеријума. У типичним условима станишта, шумама које припадају овом газдинском типу се газдује као економски вредним високим шумама, велике виталности и стабилности, у дугим опходњама (140 /160/-200).

У природним условима, храст као врста светлости, у погледу конкурентске способности не може да се „такмичи“ са грабом и другим на засењивање више толерантним врстама, под условом да се не јављају друге врсте „поремећаја и ризика“ абиотичке и биотичке природе или редовно плавлeње. Стога, све активности на повећању отпорности састојина и шума ове врсте на деловање поменутих фактора ризика потпомажу њихов опстанак и обнављање.

У данашње време поред присуства или јачег процеса девитализације, присутно је сушење појединачних стабала лужњака (јасена) и група стабала у шумама храста лужњака. Бројни су разлози за уочено умањење производне и еколошке ефикасности, али и умањење бројних других користи у таквим шумама (неповољна изграђеност - структура састојина и у њима неадекватан могући узгојни третман, промена нивоа подземних вода, штеточине ентомолошког и фитопатолошког карактера, негативни утицај дужих сушних периода и других егзогених фактора). Имајући у виду претходно, постоји јасан и очигледан ризик умањења виталности и одумирање храста лужњака, али и пољског јасена, као главне примешане врсте дрвећа.

Мешовите шуме храста лужњака показују висок степен стабилности и виталности. Храст лужњак и остале врсте дрвећа у меши (о.граб, липе и пољски јасен), својим различитим кореновим системима, користе различите слојеве педолошког супстрата, побољшавајући аерацију земљишта и ефикасније коришћење хранљивих материја свих слојева земљишта у процесу раста и развоја.

У свом еколошком оптимуму, на стаништима са повољним нивоом подземних вода, шуме овог ГТ ће бити отпорније на климатске промене него на мање повољним стаништима. Њиховој још већој отпорности на дејство климатских, али и других ограничавајућих фактора, допринеће додатно адекватно проведени узгојни третман, базиран на биолошким законитостима раста и развоја у датим станишним условима. Ове законитости је неопходно ускладити са економским - привредним критеријумима, у циљу максималних финансијских учинака.

На стаништима са израженијим периодичним летњим исушивањем земљишта може се очекивати, са повећањем фреквенције сушних периода, дестабилизација и девитализација старијих састојина храста лужњака.

Чисте и мешовите шуме храста лужњака су богате флором и фауном, при чему су понекад то заштићене врсте, са израженијим појављивањем у старим лужњаковим састојинама. За заштиту природе су нарочито значајна вишевековна природна станишта храстових шума, различитог генерацијског присуства. Привремене чистине, настале током фазе обнове ових шума, као и стално „отворене“ микро локације у оквиру шума овог ГТ, повољна су станишта за различите термофилне врсте.

Храст лужњак карактерише се раном кулминацијом али и дугим трајањем висинског прираста. Једнодобне састојине храста лужњака на стаништима највеће производности већ у 100. години имају износе запремине преко 700 м³/ха, темељнице су захваљујући густини у очуваним шумама релативно рано (у средњедобности) са износима и до 40 м²/ха.

4. ЕКОНОМСКИ И САОБРАЋАЈНИ УСЛОВИ

4.1. ОПШТЕ ПРИВРЕДНЕ ПРИЛИКЕ

4.1.1. Општа развијеност подручја

Шуме обухваћене овом газдинском јединицом налазе се на територији општине Ковин.

Укупна површина општине износи 73.006 ха, од чега на грађевински реон долази 3.938 ха, затим обрадиваг земљишта /њива, воћњака и др. има 41.561 ха, док су шуме заступљене на 11.003 ха, са степеном шумавитости од 16%. Скупштину општине Ковин чини осам насеља, са укупно 38.263 становника.

Најразвијенија делатност на подручју општине је област паљопривреде са својим производним и прерађивачким капацитетима, затим индустријски капацитети, услужне и друге делатности. Негде око 55% становништва општине бави се паљопривредном производњом из разних грана /ратарства, сточарства, воћарства, и др./ Укупна привредна развијеност општине није задовољавајућа, са видљивим утицајем потешкоћа протеклих година на укупан друштвено привредни амбијент, и кретања. Значајно је сада присутно ангажовање приватног сектора из разних привредних, услужних и других делатности, који отвара могућности већег запошљавања становништва.

Шумовитост општине Ковин од 16% може се сматрати релативно задовољавајућом, имајући у виду чињеницу да је далеко већа од садашње за подручје АП Војводине /6,8%/, као и пројектоване оптималне /14,3%/. Оптимална шумовитост за Јужнобанатски управни округ где се налази газдинска јединица пројектована је на 17,9% /садашњи степен шумовитости за наведени округ износи 6,3%/. Просторни распоред шума и другог облика ваншумског зеленила на подручју општине није најповољнији, пошто се већи део налази на подручју Делиблатске пешчаре и алувијалних равни водотока/Дунава, примарне и секундарне каналске мреже, и др./ Већи део комплекса у области паљопривреде, затим неких насељених и урбаних места остали су без утицаја заштитно регулаторне улоге, и утицаја шуме.

Седиште Скупштине општине Ковин је уједно административни, пославни, културни, и здравствени центар, где радни људи и грађани остварују своје потребе, и захтеве.

4.2. ОРГАНИЗАЦИЈА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Шумама ГЈ «Горња шума» газдује Ловачко удружење «Ловац» из Ковина. Поред основних делатности везано за област ловства, постоји регистрација и за обављање делатности из области шумарства. Израдом ове основе газдовања шумама стичу се услови да се са шумама управља и газдује на законит, плански и организован начин. Ловачко удружење и друштва имају организовану чуварску службу и обезбеђену неопходну документациону основу (Годишње, извођачке планове, отпремнице, итд.), затим све врсте жигова, као и одређене стручне помоћи путем услуга, уговорних и других односа.

4.2.1. Досадашњи захтеви према шумама и досадашњи начин коришћења

Истакнуте потребе и захтеви према шумама газдинске јединице "Горња шума", током прошлости, односиле су се првенствено на гајње и коришћење крупне дивљачи, али није занемаривана производња и коришћење дрвне масе. Данас је основна намена ових шума економско производна.

4.2.2. Могућност пласмана дрвних производа

Пласман дрвних производа из шума ове газдинске јединице у потпуности је обезбеђен. Огревно дрво се углавном користи за задовољавање сопствених потреба, док се техника највише користи за задовољавање потреба околних предузећа.

4.3. Саобраћајни услови

Отвореност шума јавним и шумским саобраћајницама битан је предуслов спровођења интензивног газдовања шумама, односно реализације планираних шумскоузгојних радова у оквиру конкретног шумског комплекса.

Газдинска јединица је отворена меким путем у дужини 1,08 Км. Околни путеви су атарски, где се смењује тврди и меки насип пута.

5. ФУНКЦИЈЕ ШУМА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ПЛАНИРАЊЕ

5.1. Основне поставке и критеријуми

Под функцијом шума, подразумева се њено корисно дејство, које се постиже привредном активношћу организације која њоме газдује, у циљу прилагођавања постојећег стања шума постављеном циљу. Дакле, функције шума се односе на процес производње у којем се улажу рад и средства рада са циљем промене природе шуме и њено прилагођавање људским потребама. Због бројних користи за друштво у целини, шуме и шумско земљиште су по Закону о шумама "добро од општег интереса", па је према томе газдовање шумама и шумским подручјима сложен и одговоран друштвени задатак.

Све функције шума, условно се према значају (М. Медаревић, 1991) могу сврстати у три групе:

1. Еколошке (заштитне) функције
2. Производне функције
3. Социјалне функције

Еколошке функције подразумевају заштитне, хидролошке, климатске, хигијенско-здравствене и друге функције.

Производне функције шума представљене су производњом дрвета (техничког и просторног), дивљачи (крупне и ситне), шумског семена и осталих производа шума (лековито биље, печурке, шумски плодови, смола и др.), као и производња кисеоника посебно специфичне и врло значајне функције шума.

У социјалне функције шума убрајамо: туристичко-рекреативне, образовне, научно-истраживачке, одбрамбене и друге функције.

У свакој шуми или њеном делу истовремено се остварује више функција шума које се временски и просторно преплићу и сваки од њих има мањи значај за ширу друштвену заједницу. Све ове функције шума потребно је уважити и међусобно ускладити како би се остварио максималан еколошки и економски ефекат за ширу друштвену заједницу.

Шуме газдинске јединице "Горња шума" су економско-производне шуме.

5.2. Функција шума и намена површина

Шуме карактеришу бројне одлике које имају велики значај за људско друштво. Многе од њих имају велики непосредан значај у подмирењу друштвених потреба. Функције ове комплексне природне творевине битно утичу не само на услове за одвијање и развој бројних привредних грана и делатности, већ и на развој и опстанак појединих подручја, региона и ширих природних и друштвених целина.

У будућности ће се све више повећавати друштвени и економски значај шума у складу са све већим захтевима друштва према шумама. Зато је и задатак планирања у шумарству утврђивање циљева, мера и планова за унапређење садашњег стања шума.

У складу са наведеним захтевима према шумама, можемо утврдити следеће функције подручја ГЈ “Горња шума”:

- Заштитна функција,
- Производна функција,
- Социјална функција.

Многе потребе захтевају истовремено више функционално коришћење шума и шумског земљишта. Често је неке функције шума тешко ускладити на истом простору па је неопходно утврдити глобалну и основну намену појединих састојина.

Глобална намена шума газдинске јединице је:

- „10” – шуме и шумска станишта са производном функцијом.

На подручју целе газдинске јединице је установљена следећа приоритетна функција шуме:

- Наменска целина „10”- производња дрвета.

На подручју ГЈ „ Горња шума“ се не налазе заштићена природна добра.

5.3. ГАЗДИНСКЕ КЛАСЕ И ЊИХОВО ФОРМИРАЊЕ

Газдинска класа је основна уређајна јединица у оквиру шумског подручја за коју се планирају јединствени циљеви и мере будућег газдовања. Да би то било могуће све шуме у оквиру једне газдинске класе морају имати подједнаке станишне услове, слично затечено стање састојина и исту основну намену.

Полазну основу за формирање газдинских класа представљао је тип шуме (дефинисан једнаким еколошким и развојно-производним карактеристикама). У оквиру сваког типа шума, зависно од порекла и стања састојина као и њихове основне намене, формирана је једна или више газдинских класа. “Газдинску класу чини скуп састојина у оквиру истог типа шуме које су истог порекла и сличног састава, сличног затеченог стања и основне намене што омогућава планирање јединствених (истих) циљева и мера газдовања.”

У овој газдинској јединици се налазе следеће газдинске класе:

Табела 10.

ОСНОВНА НАМЕНА „10“ – Производња дрвета

Тип шуме 153: Тип шуме лужњака, граба и јасена (Carpino- Fraxino-Quercetum roboris inundatum) на ливадским црницама .

Састојинска целина:		Површина (ha)
153	Висока шума лужњака и пољског јасена	16,18
469	Вештачки подигнута састојина осталих лишћара	4,79
475	Вештачки подигнута састојина црног бора	5,30
Укупно:		26,27

6. СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА

6.1. СТАЊЕ ШУМА У ВРЕМЕ УРЕЂИВАЊА

У складу са одредбама Правилника о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама («СГРС» бр.122/2003, 145/14-др.правилник), стање шума биће приказано по намени, газдинским класама, пореклу, очуваности, смеси, врстама дрвећа, дебљинској структури, здравственом стању, стању шумских и осталих површина.

6.1.1. Стање шума по општинама/наменским целинама

Шуме ове газдинске јединице налазе се на територији општине Ковин .

На подручју целе газдинске јединице је установљена следећа приоритетна функција шуме:

- Наменска целина „10”- производња техничког дрвета.

Структура и заступљеност површине, запремине и запреминског прираста по наменским целинама приказана је у следећем табеларном прегледу:

Табела 12.

Општина/Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	P ha	P%	V m3	V %	V/ha	Iv m3	Iv %	Iv / ha	Iv/V*100
Ковин	26,27	100,00	11.860,3	100,00	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7
10. производња техничког дрвета.	26,27	100,00	11.860,3	100,00	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7
УКУПНО	26,27	100,00	11.860,3	100,00	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7

Производни показатељи, исказани кроз просечне вредности запремине и текућег запреминског прираста износе – $V = 451,5 \text{ m}^3/\text{ha}$; $iv = 7,9 \text{ m}^3/\text{ha}$. Према добијеним вредностима производних показатеља, просечне запремине и запреминског прираста, може се констатовати да су они виши од оних које затичемо у државним шумама Р Србије ($V = 185,4 \text{ m}^3/\text{ha}$; $iv = 4,5 \text{ m}^3/\text{ha}$).

6.1.2. Стање шума по пореклу и очуваности

У оквиру ове газдинске јединице стање шума по пореклу обухваћено је с две категорије: високе и вештачки подигнуте састојине, а по очуваности све шуме су сврстане у следеће категорије: очуване (1), разређене (2), девастиране (3) и шикаре. Стање састојина по пореклу и очуваности дато је у наредном табеларном прегледу:

Табела 13.

Порекло састојине	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	Р ha	Р%	V m3	V %	V/ha	Iv m3	Iv %	Iv / ha	Iv/V*100
11. Висока природна састојина тврдых лишћара	19,14	72,9	9.453,0	79,7	493,9	152,2	73,5	8,0	1,6
25. Вештачки подигнута састојина тврдых лишћара	1,83	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
27. Вештачки подигнута састојина тврдых четинара	5,30	20,1	2.407,3	20,3	454,2	55,0	26,5	10,4	2,3
УКУПНО	26,27	100,0	11.860,3	100,0	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7

Унутар ове газдинске јединице доминантно је учешће састојина семенског порекла (72,9%) и вештачки подигнутих састојина (27,1%) порекла.

Табела 14.

Очуваност састојине	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	Р ha	Р%	V m3	V %	V/ha	Iv m3	Iv %	Iv / ha	Iv/V*100
1. Очувана састојина	24,33	92,3	11.454,2	96,6	470,8	198,6	95,8	8,2	1,7
2. Разређена састојина	1,94	7,7	406,1	3,4	209,3	8,6	4,2	4,4	2,1
УКУПНО	26,27	100,0	11.860,3	100,0	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7

Доминирају очуване састојине са 92,3 %, разређене заузимају 7,7 %.

6.1.3. Стање шума по мешовитости

Стање шума по мешовитости приказано је у наредној табели:

Табела 15.

Мешовитост	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	P ha	P%	V m3	V %	V/ha	Iv m3	Iv %	Iv / ha	Iv/V*100
1. Чиста састојина	4,79	18,2	697,4	5,9	145,6	16,4	7,9	3,4	2,3
2. Мешовита састојина	21,48	81,8	11.162,9	94,1	519,7	190,8	92,1	8,9	1,7
УКУПНО	26,27	100,0	11.860,3	100,0	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7

Као што се види из претходног табеларног прегледа у овој газдинској јединици доминирају мешовите састојине (81,8% обрасле површине), а чисте 18,2% у односу на укупну површину.

6.1.4. Стање састојина по врстама дрвећа

У газдинској јединици је премером установљено 11 врста дрвећа приказаних у наредном табеларном прилогу.

Табела 16.

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
	m3	%	m3	%
Лужњак	7.481,8	63,1	108,7	52,5
Пољски јасен	1.436,2	12,1	30,6	14,8
Бела топола	1.200,1	10,1	21,5	10,4
Црни бор	790,9	6,7	24,4	11,8
Амерички јасен	394,1	3,3	8,3	4,0
Црни орах	234,2	2,0	4,1	2,0
Отл	180,7	1,5	5,8	2,8
Клен	76,5	0,6	2,3	1,1
Сребрна липа	60,4	0,5	1,4	0,7
Пољски брест	4,9	0,0	0,1	0,1
Трешња	0,5	0,0	0,0	0,0
Домаћи орах	0,0	0,0	0,0	0,0
УКУПНО	11.860,3	100,0	207,2	100,0

Највећи део запремине и запреминског прираста у овој газдинској јединици везан је за лужњак (63,1% по запремини и 52,5% по запреминском прирасту), пољски јасен (12,1% по запремини и 14,8% по запреминском прирасту), бела топола (10,1% по запремини и 10,4% по запреминском прирасту), црни

бор (6,7% по запремини и 11,8% по запреминском прирасту), амерички јасен (3,3% по запремини и 4,0% по запреминском прирасту). Остале врсте налазе се испод 2%. Оваква доминантна заступљеност аутохтоних врста (88%) и минимално учешће унетих алохтоних врста (12%) може се оценити повољним са гледишта биолошке стабилности ових шума.

6.1.5. Стање састојина по газдинским класама

Газдинске класе су формиране у оквиру основне намене (наменске целине), а обухватају скуп састојина, које припадају истом типу шуме (подједнаких макро и микростанишних карактеристика), подједнаких састојинских карактеристика (по врсти дрвећа и очуваности, структури и здравственом стању).

Садашње стање по издвојеним газдинским класама је следеће:

Табела 17.

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	P %	V	V %	V/ha	Iv	Iv %	Iv/Ha	Iv/V*100
10 153 153	16,18	61,6	8.755,6	73,8	541,1	135,8	65,6	8,4	1,6
10 469 153	4,79	18,2	697,4	5,9	145,6	16,4	7,9	3,4	2,3
10 475 153	5,30	20,2	2.407,3	20,3	454,2	55,0	26,5	10,4	2,3
УКУПНО	26,27	100,0	11.860,3	100,0	451,5	207,2	100,0	7,9	1,7

Преглед стања по газдинским класама у оквиру ове газдинске јединице указује да је најзаступљенија (по површини 61,6%) газдинска класа Висока састојина лужњака, затим вештачки подигнута састојина четинара (по површини 20,2%). Најзаступљенију газдинску класу карактеришу релативно високи производни показатељи са просечном запремином од 541,1 m³/ha и текућим запреминским прирастом од 8,4 m³/ha. На другом месту по заступљености је газдинска класа вештачки подигнутих састојина четинара (по површини 20,2%, запремини 20,3% и запреминском прирасту 26,5%). Ову газдинску класу карактеришу релативно високе вредности производних показатеља ($v=454,2$ m³/ha; $iv=10,4$ m³/ha). На 18,2% обрасле површине су заступљене вештачки подигнуте састојине лишћара.

6.1.6. Стање шума по старосној структури

Стање шума по старосној структури (стварни размер добних разреда) приказане се у следећој табели. Ширина добних разреда за врсте са опходњом од 80 и више година - 20 год., за врсте чија је опходња од 40 до 80 година - 10 год., а за врсте са опходњом до 40 година - 5 година.

Табела 18.

Σ	Газдинска а класа	Р	Σ	ДОБНИ РАЗРЕДИ										
		V		I	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
		Zv		Обрасло слабо	Обрасло добро									
ШИРИНА ДОБНОГ РАЗРЕДА 20 ГОДИНА														
		Р	16,18		0,55						15,63			
Укупно	10153153	V	8.755,6								8.755,6			
		Zv	135,8								135,8			
ШИРИНА ДОБНОГ РАЗРЕДА 10 ГОДИНА														
		Р	4,79				1,83				2,96			
	10469153	V	697,4								697,4			
		Zv	16,4								16,4			
		Р	5,3								5,3			
	10475153	V	2.407,3								2.407,3			
		Zv	55								55			
Укупно		Р												
		V												
		Zv												
СВЕУКУПНО														
		Р	26,27		0,55		1,83				23,89			
Укупно		V	11.860,3								11.860,3			
		Zv	207,2								207,2			

Евидентна је доминација средњедобних састојинских категорија за ширину добног разреда 20 година.

Са класичног становишта све газдинске класе у овом шумском комплексу ширина добног разреда 10 и 20 година, карактерише ненормалност стварног размера добних разреда, односно присуство површина у свега два добна разреда. Велико је учешће шестог добног разреда (око 91 %) што ће се и одразити на пројекцију плана сеча.

6.1.7. Стање шума по дебљинској структури

Стање шума по дебљинској структури у првом реду зависи од билошких особина врста дрвећа, старости стабала и састојина и конкретних станишних услова. Стање састојина у овој газдинској јединици по дебљинским разредима дато је у наредном табеларном прегледу:

Табела 19.

Газдинска класа	Врста дрвећа	Запремина м ³	ЗАПРЕМИНА ПО ДЕБЉИНСКИМ РАЗРЕДИМА										Запремински прираст м ³
			< 10 cm	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - 70	71 - 80	81 - 90	> 90	
			0.0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	Лужњак	7.346,5	0,0	27,7	490,9	1.638,8	2.201,1	1.648,4	463,2	750,7	125,6	0,0	106,1
	Пољски јасен	988,1	0,0	91,4	100,8	165,0	299,0	332,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,9
	Отл	180,7	0,0	65,9	70,2	11,2	33,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,8
	Бела топола	91,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	91,2	0,0	0,0	0,9
	Црни орах	87,5	0,0	7,2	27,1	16,8	0,0	36,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3
	Клен	61,5	0,0	33,7	9,0	18,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8
	Домаћи орах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10 153 153		8.755,6	0,0	225,9	697,9	1.850,7	2.533,5	2.016,8	463,2	841,9	125,6	0,0	135,8
	Амерички јасен	394,1	0,0	29,7	166,9	135,6	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3
	Пољски јасен	284,8	0,0	38,4	125,9	74,3	46,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,6
	Клен	14,9	0,0	9,5	5,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
	Пољски брест	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
	Трешња	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Црни орах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Отл	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10 469 153		697,4	0,0	81,1	298,2	209,9	108,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,4
	Бела топола	1.108,9	0,0	0,0	0,0	94,8	271,8	201,7	368,1	78,3	94,1	0,0	20,6
	Црни бор	790,9	0,0	32,3	314,5	275,4	149,6	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	24,4
	Пољски јасен	163,3	0,0	1,5	84,3	77,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
	Црни орах	146,7	0,0	46,3	20,3	14,4	26,9	38,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8
	Лужњак	135,2	0,0	0,0	47,5	87,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6
	Сребрна липа	60,4	0,0	13,0	9,2	0,0	22,3	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
	Пољски брест	1,9	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
10 475 153		2.407,3	0,0	95,1	475,8	549,9	470,6	275,4	368,1	78,3	94,1	0,0	55,0
Укупно		11.860,3	0,0	402,0	1.471,9	2.610,4	3.112,4	2.292,2	831,4	920,2	219,8	0,0	207,2

Порекло састојине	Врста дрвећа	Запремина м ³	ЗАПРЕМИНА ПО ДЕБЉИНСКИМ РАЗРЕДИМА										Запремински прираст м ³
			< 10 cm	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - 70	71 - 80	81 - 90	> 90	
			0.0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	Лужњак	7.346,5	0,0	27,7	490,9	1.638,8	2.201,1	1.648,4	463,2	750,7	125,6	0,0	106,1
	Пољски јасен	1.272,9	0,0	129,7	226,6	239,2	345,3	332,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,5
	Амерички јасен	394,1	0,0	29,7	166,9	135,6	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3
	Отл	180,7	0,0	65,9	70,2	11,2	33,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,8
	Бела топола	91,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	91,2	0,0	0,0	0,9
	Црни орах	87,5	0,0	7,2	27,1	16,8	0,0	36,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3
	Клен	76,5	0,0	43,2	14,4	18,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3
	Пољски брест	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
	Трешња	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Дпмаћи орах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11 Висока природна састојина тврних лишћара		9.453,0	0,0	306,9	996,2	2.060,5	2.641,7	2.016,8	463,2	841,9	125,6	0,0	152,2
	Црни орах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Отл	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
25 Вештачки подигнута састојина тврних лишћара		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Бела топола	1.108,9	0,0	0,0	0,0	94,8	271,8	201,7	368,1	78,3	94,1	0,0	20,6
	Црни бор	790,9	0,0	32,3	314,5	275,4	149,6	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	24,4
	Пољски јасен	163,3	0,0	1,5	84,3	77,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
	Црни орах	146,7	0,0	46,3	20,3	14,4	26,9	38,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8
	Лужњак	135,2	0,0	0,0	47,5	87,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6
	Сребрна липа	60,4	0,0	13,0	9,2	0,0	22,3	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
	Пољски брест	1,9	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
27 Вештачки подигнута састојина четинара		2.407,3	0,0	95,1	475,8	549,9	470,6	275,4	368,1	78,3	94,1	0,0	55,0
УКУПНО		11.860,3	0,0	402,0	1.471,9	2.610,4	3.112,4	2.292,2	831,4	920,2	219,8	0,0	207,2

Табела 20.

Дебљинска категорија	Пречник	Запремина	
	cm	(m ³)	%
1. Танак материјал	< 30 cm	1.873,9	15,8
2. Средње јак материјал	31 – 50 cm	5.722,8	48,3
3. Јак материјал	> 51 cm	4.263,6	35,9
УКУПНО:		11.860,3	100,0

Како се из изнетог табеларног прегледа може запазити највеће учешће у укупној запремини имају средње јака стабла (48,3%), затим стабла јаких димензија (35,9%), а мало је учешће запремине стабала танких димензија (15,8%). Оваква структура запремине, углавном, је последица старости стабала, особина врста дрвећа и станишних услова.

Табела 21.

Врста дрвећа	Запремина м ³	ЗАПРЕМИНА ПО ДЕБЉИНСКИМ РАЗРЕДИМА										запремински прираст м ³
		< 10 cm	11 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - 70	71 - 80	81 - 90	> 90	
		0.0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Лужњак	7.481,8	0,0	27,7	538,4	1.726,5	2.201,1	1.648,4	463,2	750,7	125,6	0,0	108,7
Пољски јасен	1.436,2	0,0	131,3	310,9	316,7	345,3	332,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,6
Бела топола	1.200,1	0,0	0,0	0,0	94,8	271,8	201,7	368,1	169,5	94,1	0,0	21,5
Црни бор	790,9	0,0	32,3	314,5	275,4	149,6	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	24,4
Амерички јасен	394,1	0,0	29,7	166,9	135,6	62,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3
Црни орах	234,2	0,0	53,5	47,4	31,2	26,9	75,2	0,0	0,0	0,0	0,0	4,1
Отл	180,7	0,0	65,9	70,2	11,2	33,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,8
Клен	76,5	0,0	43,2	14,4	18,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3
Сребрна липа	60,4	0,0	13,0	9,2	0,0	22,3	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
Пољски брест	4,9	0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Трешња	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Домаћи орах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
УКУПНО	11.860,3	0,0	402,0	1.471,9	2.610,4	3.112,4	2.292,2	831,4	920,2	219,8	0,0	207,2

Претходни табеларни прикази јасно указује на неколико чињеница:

- да стабла затечених врста дрвећа у овој газдинској јединици достижу димензије преко 80 cm по пречнику;
- да су носиоци ове дистрибуције по дебљини лужњак и бела топола;
- да остале врсте тренутно имају тање димензије;
- да је основни део инвентара везан за категорију стабала „јаких“ и „средњих“ димензија.

Основни разлози овакве дистрибуције стабала лежи у старосној структури, посебно једнодобних састојина ове газдинске јединице (средњедобне и дозревајуће састојине), као и значајног присуства заосталих „јаких“ (презрелих и престарелих) стабала.

6.1.8. Стање шумских култура

Нема шумских култура.

6.1.9. Стање осталих површина

Начин коришћења осталих површина унутар ове газдинске јединице је следећи:

Табела 22.

Врста земљишта	Површина (ha)
1. Шумско земљиште	1,70
2. Земљиште за остале сврхе	0,52
Укупно:	2,22

Од укупне површине необраслог земљишта – 2,22 ha, највећи део (76,6 %) отпада на шумско земљиште. У наредном периоду начин коришћења овог земљишта неће се мењати.

6.1.10. Здравствено стање састојина

Што се тиче здравственог стања оно се, у целини гледано, може оценити осредњим. Фитопатолошка појава, која се готово редовно јавља, а односи се на храст лужњак, је пепелница на поникну и подмлатку. Благовременим деловањем се ова појава може у потпуности елиминисати. Такође су примећена оштећења од мрза, слабог интезитета, на стаблима лужњака. Мање штете су примећене од животиња, а огледају с у недостатку вршних пупљака код подмлатка, што може довести до ометања тока природног подмлађивања. Примећена је и појава сушења већег интезитета. Стабла јасена и лужњак су угрожена од бршљана. Стабла су слабе виталности и додатно захваћена процесом трулежи. Примећени ветроломи и ветроизвале појединачног карактера.

Угроженост од пожара

У зависности од степена угрожености шума од пожара шуме и шумско земљиште, према др М. Васићу, разврстани су у шест категорија:

I степен угрожености: Састојине и културе борова и ариша

II степен угрожености: Састојине и културе смрче, јеле и других четинара

III степен угрожености: Мешовите састојине и културе четинара и лишћара

IV степен угрожености: Састојине храста и граба

V степен угрожености: Састојине букве и других лишћара

VI степен угрожености: Шикаре, шибљаци и необрасле површине

Табела 23.

Степен угрожености	Површина (ha)	(%)
III	10,09	38,4
IV	16,18	61,6
Укупно:	26,27	100,0

Површина ове газдинске јединице припада III и VI степену угрожености од пожара, односно највећи део (61,6%) обухваћен је IV степеном угрожености од пожара.

6.1.11. Фонд и стање дивљачи

Газдинска јединица просторно се налази на подручју ловишта „Јужни Банат - Запад“, установљено Решењем ПСПВШ под бројем 104-324-305/2012-05 од 26.03.2012.г., додељено на кориштење-газдовање Ловачком удружењу „Ковин“ Ковин решењем ПСПВШ број 104-324-305/2012-05-1 од 18.04.2012.г. Сви планови везани за газдинску јединицу из области ловства су обухваћени ловном основом за период 01.04.2014.-31.03.2024.г. на коју је дата сагласност број 104-324-141/2015-07-1 од 23.02.2015.г.

6.1.12. Услови покрајинског завода за заштиту природе

Покрајински Завод за заштиту природе је донео Решење о условима заштите природе под бројем 03 број: 020-295/2. од 06.02.2024. године. Услови су саставни дио ове основе и биће приказане у виду прилога. Унутар ГЈ Горња шума нема заштићених подручја. ГЈ „Горња шума“ се налази у границама станишта строго заштићених и заштићених врста назива „Црна бара“. Забрањени су шумски радови од 01. априла до 01. јула ради заштите гнездилишта. Приликом извођења сече изоставити стабла са дупљама, стабла са гнездима и кућицама. Не планирати градњу тврдих шумских путева и просека. Оставити 3-8% мртвог дрвета.

6.1.13. Општа оцена стања шума

Истакнуте карактеристике шума, у оквиру анализе стања шумског фонда, указују на осредње затечено стање шумског фонда, које карактерише следеће:

- Шуме ове газдинске јединице припадају општини Ковин, а у оквиру катастарске општине Ковин.
- Све шуме ове газдинске јединице припадају наменској целини „10“.
- Тип шуме лужњака, граба и јасена (*Carpino- Fraxino-Quercetum roboris inundatum*) на ливадским црницама.
- У укупној обраслој површини доминирају шуме високог порекла са 72,9%, а вештачки подигнуте састојине лишћара и четинара 27,1%.
- По степену очуваности доминирају очуване састојине са 92,3%, разређене су заступљене на 7,7% обрасле површине.
- На уравнотеженом делу обрасле површине (81,8%) констатоване су мешовите састојине, а чисте на (18,2%). У мешовитим састојинама најчешће је регистрован већи број врста дрвећа.
- У газдинској јединици доминира лужњак, пољски јасен, бела топола, црни бор, а учешће осталих врста (бројних) је скромно.
- Највећи део запремине евидентираних врста припада категорији јаких и средње јаких димензија.
- Просек запремине у газдинској јединици од 451,5 m³/ha.
- Просечан текући запремински прираст од 7,9 m³/ha.
- Евидентна је доминација средњедобних састојинских категорија.
- Здравствено стање је задовољавајуће, значајно учеће суховрхих стабала и стабала у процесу сушења.

- Унутрашњу отвореност газдинске јединице чини 1,08 км меког пута.
- Највећи део газдинске јединице припада IV степену угрожености од пожара (61,6%).

Напред наведене чињенице упућују на претходни закључак о стању шума ове газдинске јединице (поглавље 6), а истовремено истичу све проблеме који су евидентирани у газдовању овим шумама у будућности.

Могућност даљег унапређивања стања ових шума је ограничена и захтева веће одсеке времена од једног планског периода.

Због тога у први приоритет мера и радова у овом уређајном периоду треба обухватити:

- даљу негу свих састојина ове газдинске јединице (у обновљеним састојинама ако је потребно треба извршити попуњавање и као редовне мере), прореде умереног интензитета у средњедобним и дозревајућим састојинама сходно затеченом стању шума;
- санитарне сече унутар састојина које су у значајној мери обухвене сушењем стабала;
- превентивну заштиту шума од свих евентуалних негативних утицаја – посебно противпожарну заштиту;
- одржавање постојећих путних праваца;
- превентивну заштиту шума од свих евентуалних негативних утицаја.

7. АНАЛИЗА И ОЦЕНА ДОСАДАШЊЕГ ГАЗДОВАЊА

Расположиви подаци, на садашњем нивоу, омогућују анализу, праћење промена и констатације у обиму, како је то приказано под следећим насловима.

7.1. ПРОМЕНЕ ШУМСКОГ ФОНДА ПО ПОВРШИНИ

Прво уређивање газдинске јединице „Горња шума“ вршено је 1937. године. на површини 20,30 ха, наредно је урађено 1980. године. на површини од 40,11 ха. У периоду 1997. године врши се треће уређивање при чему на површини од 38,82 ха, те наредно 2008. на површини 38,82 ха.

Новим уређивањем 2023. године дошло је до промена и унутар појединих категорија земљишта, између два уређајна периода, услед прецизнијег издвајања и одвајања шумом обраслих површина и необраслог земљишта, а на основу актуелних сателитских снимака и топографских карата за овај просторни обухват. Промене у осталим категоријама коришћења земљишта (земљишта за остале сврхе) последица су ажурирања катастра где је једна парцела 4165 (10,33ха) променила корисника

Табела 24.

Година	Укупна површина	Шуме	Шумске културе	Шумско земљиште	Неплодно земљиште	Земљиште за остале сврхе	Заузеће
	хектара						
2008. год.	38,82	15,90	6,08	2,17	0,00	14,67	-
2023. год.	28,49	26,27	0,00	1,70	0,00	0,52	-
Разлика:	- 10,33	+10,37	-6,08	-0,47	0,00	-14,15	-

7.2. ПРОМЕНЕ ШУМСКОГ ФОНДА ПО ВИСИНИ И СТРУКТУРИ ИНВЕНТАРА

Билансом стања између два уређивања (премера) ове газдинске јединице добијена је запремина како следи у наредној табели:

ТАБЕЛА 25.

Врста дрвећа	Дрвни фонд 2008. год.	Периодични запремински прираст 2008-2023.год.	Реализовани принос 2008-2023.год.	Очекивана запремина 2023.год.	Инвентуром добијена запремина 2023. год.	Разлика (m ³)
Лужњак	4,320.10	964.50	0	5,284.60	7,481.80	2,197.20
Пољски јасен	307.00	39	0	346.00	1,436.20	1,090.20
Бела топола	399.5	169.5	0	569.00	1200.1	631.10
Црни бор	699.6	120	0	819.60	790.9	-28.70
Амерички јасен	488.9	177	0	665.90	394.1	-271.80
Црни орах	204.9	24	0	228.90	234.2	5.30
Отл	11.1	3	0	14.10	180.7	166.60
Клен		0	0	0.00	76.5	76.50
Сребрна липа	149.2	39	0	188.20	60.4	-127.80
Пољски брест	46.4	12	0	58.40	4.9	-53.50
Трешња	0	0	0	0.00	0.5	0.50
Багрем	6.8	0	0	6.80		-6.80
Остали четинари	11.3	4.5	0	15.80		-15.80
Укупно	6,644.80	1,552.50	0	8,197.30	11,860.30	3,663.00

Разлика између очекиване и добијене запремине је већа за 3.663,00 м³. Оваква разлика превентивно се огледа кроз сама стања састојина како смо претходно навели, велика концентрација јаких и средње јаких стабала. Значајно повећање Лужњака и Беле тополе у дрвној маси. Одсуство сеча у претходном уређивању периода. Акумулирање запреминског прираста, али и пројекцији самог премера састојина у односу на претходно уређивање.

7.3. ДОСАДАШЊИ РАДОВИ НА ГАЈЕЊУ ШУМА

Упоредна анализа Плана гајења и неге шума (2008-2017. године) и Евиденције извршених радова приказана је у следећој табели:

Табела 26.

Врста рада	План	Реализација	
	ha	ha	%
1. Прореди	17,40	0,0	0,0
Укупно:	17,40	0,0	0,0

Основни проблем, у оцени остварења овог плана, лежи у недовољном извршењу Плана. Планирани радови на гајењу и нези шума нису вршени

7.4. ДОСАДАШЊИ РАДОВИ НА КОРИШЋЕЊУ ШУМА

Упоредном анализом Плана и Реализације у области коришћења шума, а према евиденцијама и расположивим подацима може се констатовати да није било реализације. Оно што је евидентирано у основи 2008-2017. јесте да је и за период 1998-2007. године план сеча износио 929м³ те исто није било никакве реализације. Однос планираног и извршеног приноса, као и случајни принос приказан је у следећој табели:

Табела 27.

Врста дрвећа	Претходни принос					
	План		Реализација			
	м ³	ха	м ³	%	ха	%
Лужњак	252		0	0		
Пољски јасен	40		0	0		
Бела топола	81		0	0		
Црни бор	75		0	0		
Амерички јасен	54		0	0		
Црни орах	23		0	0		
Отл	9		0	0		
Сребрна липа	20		0	0		
Пољски брест	12		0	0		
Багрем	9		0	0		
Остали четинари	3		0	0		
Укупно	578	17.4	0	0	0	0

Недовољно извршење радова на гајењу и реализацији приноса, осим што је задржало стање узгојне запуштености на делу површине је и у основи пролонгирало и пренело обавезу његовог извршења за наредни уређајни период, при том, промењеног по обиму у складу са насталим променама у затеченом стању шума. Оно што је алармантно јесте појачано сушење, те планови ће бити усмерени у правцу санације и поправке затеченог стања кроз мере неге.

7.5. ДОСАДАШЊИ РАДОВИ НА ЗАШТИТИ ШУМА

У протеклом уређајном периоду перманентно је праћена заштита шума од крађе, одржавање меког пута..

7.6. ДОСАДАШЊИ РАДОВИ НА ИЗГРАДЊИ САОБРАЋАЈНИЦА

У протеклом уређајном раздобљу није вршена изградња путева.

7.7. ОПШТИ ОСВРТ НА ДОСАДАШЊЕ ГАЗДОВАЊЕ И ЊЕГОВ УТИЦАЈ НА ЗАТЕЧЕНО СТАЊЕ

Приказ промена шумског фонда и досадашњег газдовања шумама на основу расположиве евиденције указују на неколико општих закључака и констатација:

- У протеклом уређајном периоду укупна површина газдинске јединице је мања;
- Планирани радови на нези и коришћењу шума нису реализовани;

Напред изнете констатације јасно указују на потребу активнијег односа према шумама ове газдинске јединице у будућем периоду, односно потребу интензивирања свих радова, којима ће се унапредити стање, те тиме обезбедити и увећати биолошка стабилност читавог комплекса.

8. ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ОПТИМАЛНОГ КОРИШЋЕЊА ПОТЕНЦИЈАЛА ШУМА

8.1. Циљеви газдовања

На подручју целе газдинске јединице је установљена следећа приоритетна функција шуме:

- Наменска целина „10”- производња дрвета.

На подручју ГЈ „Горња шума“ се не налазе заштићена природна добра.

Овом основом утврђени су следећи циљеви газдовања шумама:

8.1.1. Општи циљеви газдовања

Општи циљеви газдовања укупним простором и садашњим потенцијалом газдинске јединице «Горња шума» су:

- Трајно очување, заштита и унапређење простора и потенцијала газдинске јединице;
- Трајно и рационално коришћење простора, сходно дефинисаној приоритетној основној наменској целини :
  - Наменска целина „10”- производња дрвета,
  - и остваривање у пуној мери циљева везаних за социјалне и еколошке функције шума.

Остваривање општих циљева газдовања умногоме зависи од садашњег стања ових шума и од доследне примене узгојних, техничких, уређајних мера које су прописане основом газдовања.

8.1.2. Посебни циљеви газдовања

Полазећи од претходног општег циља, а уважавајући познате критеријуме за оцену еколошких вредности и карактеристика простора, као и полазећи од садашњег затеченог стања, дефинисани су посебни циљеви газдовања:

а) Биолошко узгојни циљеви:

- Санација дела састојина незадовољавајућег стања (сушење.);
- Максимално коришћење производних могућности станишта са избором одговарајућих врста дрвећа, размера смесе у циљу стварања оптималних стања за задовољавање основне намене;
- Правовремено и потпуно спровођење узгојних мера (мера гајења шума).

б) Технички циљеви:

- Развијање и постављање мреже саобраћајница у функцији што ефикаснијег извођења планираних радова сагласно основној намени;
- Одржавање постојећих путних праваца и необраслих површина (чистина);
- Подизање техничке и материјалне опремљености на виши ниво ради што бржег и ефикаснијег извођења радова у шумарству.

ц) Производни циљеви

- Производња дрвне запремине и шумских сортимената у складу с могућностима и потребама, а у односу на намену комплекса;
- Производња других шумских производа према могућностима и потребама.

8.2. Мере за остваривање циљева газдовања

Ради остваривања општих и посебних циљева газдовања шумама утврђује се мере које треба да омогуће најбоље коришћење станишта и састојина.

8.2.1. Мере узгојне природе

Избор система газдовања

На основу конкретних састојинских прилика у овој газдинској јединици, а уважавајући биолошке особине врсте дрвећа прописан је састојински облик газдовања (ГК: 10 469 153, 10 475 153); (ГК: 10 153 153);

Избор узгојног и структурног облика састојина

Основни узгојни облик којем дугорочно треба тежити на укупном простору ове газдинске јединице, комплекса јесте висока шума. Састојине овог комплекса су структурно једнодобне (ГК: 10 469 153, 10 475 153, 10 153 153);

Избор врсте дрвећа

С обзиром на заштитни карактер ових шума избор врста дрвећа у целини се мора ослањати на њихову еколошку компоненту, односно основне врсте дрвећа и у будућем периоду ће бити аутохтоне врсте: лужњак, пољски јасен.

Избор мера неге

Према постављеним циљевима газдовања и дефинисаном приоритетном функцијом шуме, утврђују се следеће мера неге:

- **Прореда**, као основна узгојна мера, треба да допринесе поправци и очувању здравственог стања шума и решавању проблема узгојне запушености, а у односу на приоритетни заштитни карактер овог комплекса (ГК: 10 469 153, 10 475 153, 10 153 153).
- **Чишћење** (ГК: 10 469 153, 10 153 153).

Избор начина сече

Избор начина сече је опредељен избором система газдовања. За шуме ове газдинске јединице где је предвиђено коришћење у овом уређајном раздобљу одређују се:

- проредна сеча: (ГК: 10 469 153, 10 475 153, 10 153 153).

8.2.2. Мере уређајне природе

Од мера уређајне природе у овом комплексу је актуелна само опходња.

Избор опходње:

На основу детаљног сагледавања производних потенцијала станишта, особина врста дрвећа и основне намене, одређена је дужина трајања производног процеса за основне врсте дрвећа и код редовног газдовања износи за:

Лужњак -----160 година;
 Пољски јасен -----100 година;
 Амерички јасен -----80 година;
 Црни орах -----80 година;
 Црни бор-----80 година;
 Бела топола-----40 година;

Одређивање трајања подмладног раздобља

У складу са стањем састојина, биолошким особинама основних врста дрвећа и одређењима везаним за узгојни, структурни облик и начин обнове прописује се опште подмладно раздобље од 20 година.

Одређивање реконструкционог и конверзионог раздобља

Девастиране састојине одређује се реконструкционо раздобље 50 година.

8.2.3. Мере техничке природе

Мере техничке природе у конкретном случају подразумевају:

- Увођење рационалних технолошких поступака и ефикасније организације рада.
- Ангажовање стручних кадрова за рад у шумарству.
- Чишћење и одржавање комплекса.

8.3. Планови газдовања

Планови газдовања шумама су коначно појединачно утврђени подмирујући приоритетне циљеве газдовања и затечено стање шума, односно потребу његовог поступног превођења ка функционалном оптимуму. У том смислу су планирани основни радови којима ће се зауставити деградациони процеси и обезбедити унапређивање стања уз активнију заштиту и бригу о комплексу у целини.

8.3.1. План гајења шума

У односу на специфичност намене комплекса и, у вези с тим, дефинисане циљеве газдовања шумама, планом гајења шума обухваћени су најнужнији радови којима ће се обезбедити заштитна улога комплекса.

Табела 29.

Врста рада на гајењу шума	Материјал за гајење шума	Врста дрвећа	Количина	Површина радна
Селективна прореда				21,95
Узгојно-санитарна прореда				1,94
Чишћење				2,38
УКУПНО				26,27

Планирана је селективна прореда на 21,95 ха, те узгојно санитарна сеча унутар разређене састојине. Чишћење је планирано у младим састојинама.

8.3.1.1. План обнављања шума

Није обухваћен планом у овом уређајном раздобљу.

8.3.1.2. План расадничке производње

Није обухваћен планом у овом уређајном раздобљу.

8.3.1.3. План неге шума

1. Чишћење

Табела 34.

Газдинска класа	Површина (ha)
10 153 153	0,55
10 469 153	1,83
Укупно	2,38

2. Прореди

Табела 35.

Газдинска класа	Површина (ха)
10 153 153	15,63
10 469 153	2,96
10 475 153	5,30
Укупно	23,89

На површини од 23,89 ха планиране су прореди, које обухватају средњедобне чисте и мешовите састојине, независно од порекла.

Како је у овој газдинској јединици премером констатована појединачна појава сушења, узгојно-санитарни захвати су планирани тамо где је то потребно у оквиру плана прореда и имају карактер санитарне сече. Сви ови радови су обавезни у смислу реализације по површини у овом уређајном раздобљу.

ПРЕТХОДНИ ПРИНОС								
Газдинска класа	Површина ha	Врста дрвећа	Запремина по 1 ha m ³	Прираст по 1 ha m ³	Принос по 1 ha	Принос на целој површини	Интензитет	Површина ha
		Пољски брест	1.0	0.0	0.1	0.3	10	
		Пољски јасен	96.2	2.6	14.4	42.7	15	
		Трешња	0.2	.	0.0	0.1	10	
		Амерички јасен	133.2	2.8	13.3	39.4	10	
		Клен	5.1	0.1	0.6	1.8	12	
10469153	2.96	УКУПНО:	235.6	5.5	28.5	84.3	12	2.96
		Бела топола	209.2	3.9	35.6	188.5	17	
		Пољски брест	0.4	0.0	0.0	0.2	12	
		Пољски јасен	30.8	0.6	3.1	16.3	10	
		Лужњак	25.5	0.5	2.6	13.5	10	
		Сребрна липа	11.4	0.3	1.3	7.1	12	
		Црни бор	149.2	4.6	18.6	98.6	12	
		Црни орах	27.7	0.5	3.4	18.0	12	
10475153	5.30	УКУПНО:	454.2	10.4	64.6	342.2	14	5.30
		Бела топола	50.2	0.9	8.5	202.3	17	
		Пољски брест	0.2	0.0	0.0	0.5	11	
		Пољски јасен	60.1	1.3	7.4	177.7	12	
		Лужњак	313.2	4.6	43.6	1042.0	14	
		Сребрна липа	2.5	0.1	0.3	7.1	12	
		Трешња	0.0	.	.	0.1	10	
		Отл	7.6	0.2	1.1	27.0	15	
		Црни бор	33.1	1.0	4.1	98.6	12	
		Црни орах	9.8	0.2	1.3	31.1	13	
		Амерички јасен	16.5	0.4	1.7	39.4	10	

ПРЕТХОДНИ ПРИНОС								
Газдинска класа	Површина ha	Врста дрвећа	Запремина по 1 ha m ³	Прираст по 1 ha m ³	Принос по 1 ha	Принос на целој површини	Интензитет	Површина ha
		Клен	3.2	0.1	0.5	11.0	14	
	23.89	УКУПНО	496.5	8.7	68.5	1636.7	14	23.89

Калкулисани принос, по састојини, је обавезан по површини, а по запремини може да се креће у границама $\pm 10\%$ од планом утврђеном за конкретни одсека. Изузетно, од претходног одређења, може се одступити у случају интензивнијег сушења шума, али уз одобрење надлежне институције. Интензитет приноса је 14 % од запремине. Претходни принос у овој газдинској јединици износи 1.636,7 m³.

8.3.2.2. Укупан принос

Укупан принос у овој газдинској јединици износи 1.636,7 m³.

Табела 37.

УКУПАН ПРИНОС								
Газдинска класа	Површина ha	Врста дрвећа	Запремина по 1 ha m ³	Прираст по 1 ha m ³	Принос по 1 ha	Принос на целој површини	Интензитет	Површина ha
		Бела топола	5.8	0.1	0.9	13.8	15	
		Пољски јасен	63.2	1.3	7.6	118.6	12	
		Лужњак	470.0	6.8	65.8	1028.5	14	
		Отл	11.6	0.4	1.7	27.0	15	
		Црни орах	5.6	0.1	0.8	13.1	15	
		Клен	3.9	0.1	0.6	9.2	15	
10153153	15.63	УКУПНО:	560.2	8.7	77.4	1210.2	14	15.63
		Пољски брест	1.0	0.0	0.1	0.3	10	
		Пољски јасен	96.2	2.6	14.4	42.7	15	
		Трешња	0.2	.	0.0	0.1	10	
		Амерички јасен	133.2	2.8	13.3	39.4	10	
		Клен	5.1	0.1	0.6	1.8	12	
10469153	2.96	УКУПНО:	235.6	5.5	28.5	84.3	12	2.96

УКУПАН ПРИНОС								
Газдинска класа	Површина ha	Врста дрвећа	Запремина по 1 ha m ³	Прираст по 1 ha m ³	Принос по 1 ha	Принос на целој површини	Интензитет	Површина ha
		Бела топола	209.2	3.9	35.6	188.5	17	
		Пољски брест	0.4	0.0	0.0	0.2	12	
		Пољски јасен	30.8	0.6	3.1	16.3	10	
		Лужњак	25.5	0.5	2.6	13.5	10	
		Сребрна липа	11.4	0.3	1.3	7.1	12	
		Црни бор	149.2	4.6	18.6	98.6	12	
		Црни орах	27.7	0.5	3.4	18.0	12	
10475153	5.30	УКУПНО:	454.2	10.4	64.6	342.2	14	5.30
		Бела топола	50.2	0.9	8.5	202.3	17	
		Пољски брест	0.2	0.0	0.0	0.5	11	
		Пољски јасен	60.1	1.3	7.4	177.7	12	
		Лужњак	313.2	4.6	43.6	1042.0	14	
		Сребрна липа	2.5	0.1	0.3	7.1	12	
		Трешња	0.0	.	.	0.1	10	
		Отл	7.6	0.2	1.1	27.0	15	
		Црни бор	33.1	1.0	4.1	98.6	12	
		Црни орах	9.8	0.2	1.3	31.1	13	
		Амерички јасен	16.5	0.4	1.7	39.4	10	
		Клен	3.2	0.1	0.5	11.0	14	
	23.89	УКУПНО	496.5	8.7	68.5	1636.7	14	23.89

У оквиру ове газдинске јединице планиран је интензитет захвата 14% по запремини, и 79.% по запреминском прирасту. Овакав захват и интензитет сече може се оценити умереним и оправданим као опредељење, с обзиром на циљеве газдовања шумама и садашње затечено стање шума

8.3.3. План заштите шума

Иако у шумама ове газдинске јединице нису константована обољења, осим појединачних сувих стабала, у циљу превентивне заштите планирају се и следеће мере :

- свакогодишњи специјалистички надзор шума на 26,27 ха;
- чување шума од бесправног коришћења и злоупотребе – 26,27 ха;
- праћење евентуалне појаве сушења шума и инсекатских градација и у случају њихове појаве благовремено обавештавање специјалистичких служби ради постављања тачних дијагноза и одређивање мера за њихово сузбијање – 26,27 ха;
- успостављање шумског реда након извршених сеча,
- заштита од биљних болести 26,27 ха,
- заштита од глодара 26,27 ха.

Чување шуме мора бити перманентно организовано бар у трајању обданице, а периодично и 24 часа.

У шуми се стриктно мора забранити: бацање смећа, одлагање отпада, привремено складиштење различитих материјала, узурпирање и изградња различитих објеката који нису у функцији шумског комплекса.

8.3.4. План коришћења осталих шумских производа

Коришћење осталих шумских производа, с обзиром на намену комплекса, није планирано.

8.3.5. План изградње шумских саобраћајница

Осим одржавања постојећих путних праваца у овом уређајном период не планира се изградња других саобраћајница
Одржавање меки пут у дужини 1,08км кроз 1 одељење.

8.3.6. План уређивања шума

Радови на изради следеће основе биће обављени на 28,49 ха у последњој години важења ове основе, односно 2027. године.

9. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Планови гајења и коришћења шума који су прописани овом основом реализоваће се, како по врсти тако и по обиму рада, на основу извођачких планова газдовања као основним инструментима у реализовању одредби посебне основе.

Ради бржег и лакшег реализовања планова газдовања, дају се одређена упутства техничко-технолошке природе, односно смернице за реализовање предвиђених мера газдовања шумама. Придржавати се Решења о условима заштите природе које је саставни део ове основе.

Чишћење у младим састојинама

Чишћење у младим састојинама где није дошло до јасног диференцирања стабала по квалитету и не може се вршити одабирање кандидата за стабла будућности

(састојине старости 10-20 година)

Чишћење је мера неге која се у састојини примењује по принципу негативне селекције и то у доба старијег подмлатка до доба раног младика. Основна улога чишћења, као шумско-узгојног захвата је да се уклоне из састојине сва стабла предраста и сва преобладајућа и надрасла стабла, потом сва болесна и оштећена стабла. Као стабла будућности, поред оних основних врста дрвећа, одабираће се и стабла реликтних врста, племенитих лишћара и дивљих воћкарица..

Чишћење у младим састојинама где је дошло до јасног диференцирања стабала по квалитету и могућности издвајања кандидата за стабла будућности (састојине старе 20-30 година)

У састојинама старости 20 до 30 година у фази касног младика где је дошло до јасног диференцирања стабала по квалитету, пре свега, неопходно је издвојити и обележити кандидате за потенцијална стабла будућности на растојању 3 до 5 метара (800 до 1000 комада/ха), која ће, касније, приликом извођења прве прореди, постати стабла будућности. У овој старости треба одабрати и обележити нешто већи број кандидата, али их постепено сводити до крајњег жељеног броја.

Прореди

Висока селективна прореди спроводи се у природним средњедобним и дозревајућим једнодобним састојинама.

Основни циљ високе селективне прореди јесте да се кроз одређени број захвата од прве прореди до сеча обнављања сконцентрише-нагомила запремина на најбољим стаблима-стабла будућности и да се састојина припреми за природно обнављање. .

Прореди се почињу изводити у састојини око 20 до 40. године старости у зависности од квалитета станишта, а начин извођења је следећи: у састојини треба одабрати и обележити довољан број стабала будућности који зависи од величине циљног пречника, равномерно распоређена по читавој састојини на растојању од 8 до 12 м. Стабла будућности треба да имају одређен квалитет карактерисан пунодрвношћу, нормално развијеном круном око 1/3 висине стабла, 1/2 до 1/3 висине дебла без грешака, без обољења и механичких оштећења. Стабла будућности се обележавају тако да ознака траје бар 2 - 3 прореди. После одабирања и обележавања стабала будућности, изводи се дознака стабала за сечу-конкурентна стабла. Одабире се за сечу 1 до 3 најјача конкурента, односно стабла која највише сметају развоју крошње стаблу будућности, не дозначавају се «индиферентна» стабла, односно она стабла која не ометају развој стабала будућности. Поред конкурентних стабала у састојини треба дозначити стабла изузетно лошег здравственог стања која могу бити узрок ширења болести пре свега код четинара.

Узгојно санитарна прореди

У састојинама у којима се појавило сушење, ветро-снего извале неопходно је спровести санитарну сечу уклањањем тих стабала. Санитарна сеча се спроводи по принципу негативне селекције што значи да се уклањају суха, суховрха, преломљена, значајно оштећена стабла од ветра и снега.

Смернице за спровођење радова на заштити шума

Превентивне мере

У основи превентивне мере представљају стручно газдовање, одржавање виталних, и у биолошком и механичком погледу, стабилних састојина, као и благовремено увођење и доследно спровођење неге састојина у свим фазама развоја, са којима се постижу многобројни позитивни ефекти по састојину и станиште.

Превентивне мере могу бити успешне само уколико се биљне болести на време открију.

Заштита шума од биљних болести

Заштита шума од биљних болести није новијег датума али се примена заштите од биљних болести у састојинама тврдих лишћара примењује од скора. Усавршавањем хемијских средстава у овој области и потреба за очувањем младих састојина (превасходно храста лужњака), у првим годинама старости, активирала је употребу ове врсте заштите као редован вид мере заштите у ново обновљеним младим састојинама. Најчешћа заштита младих храстових састојина је везана за уништавање пепелнице. Ова болест у последње време је узела маха, па у случају да се на време не изврши третирање младе састојине храста против пепелнице, врло често долази до потпуног уништења исте. Производњом нове генерације атомизера, која је прилагођена за рад у шуми, створили су се услови за несметано обављање заштите младих састојина по потреби. Препарати који се употребљавају у заштити састојина од биљних болести су различити по ефикасности, времену дејства, начину употребе, а често и по цени. На основу свих наведених параметара препоручује се избор препарата у зависности од времена напада биљних болести, јачини напада, врсти биљне болести и др. Генерално гледано заштита младих састојина мора се обавити на време и са одговарајућим препаратом да би успех био потпун. Овај вид рада се изводи по потреби у више наврата.

Заштита састојина од глодара

Заштита од глодара је неопходна у првим годинама старости младе састојине. У моменту недостатка хране, разни глодари (мишеви, волухаруце и др.), оштећују корење младих биљака у новој састојини које касније изазива сушење истих. Да би се смањио број глодара на оптималану бројност код које не долази до појаве оштећења на младим биљкама, примењује се уништавање (тровање) глодара отровним мамцима. Мамци се постављају у рупе или у специјалне цеви тако да су физички недоступне осталим топлокрвним животињама и птицама. Ова мера заштите младих биљака је под посебном контролом шумарских стручњака током целе године. Заштита састојина од глодара се изводи сваке године једном а четири године узастопно.

Заштита шума од пожара

Пожар је највећа “шумска штеточина”. Ниједан други фактор није у стању да таквом брзином нанесе шуми штете тих размера као што је у стању пожар. Да се већина опасности по шуму само повремено јавља, шумски пожари у одређеним околностима представљају сталну и велику опасност по шуме.

Да би се спречила појава пожара, односно да би у случају појаве исти био брзо локализован треба спровести следеће мере:

- мере предохране – уредно пословање у шуми;
- пропаганда;
- мере за брзо откривање пожара;
- гашење пожара и мере после пожара.

Упутство за израду годишњег извођачког плана газдовања шумама

Спровођење основа обезбеђује се годишњим планом газдовања шумама (у даљем тексту годишњи план). Њим се детаљно разрађују радови по појединим састојинама утврђени у овој основи за газдовање шумама.

Саставни део годишњег плана је извођачки пројекат газдовања шумама (у даљем тексту извођачки пројекат).

Извођачким пројектом се усклађује технологија по фазама радова на гајењу, заштити и коришћењу шума.

Основна јединица за коју се израђује извођачки пројекат је одељење.

Извођачки пројекат састоји се из текстуалног дела, табеларног дела и скица.

Текстуални део извођачког пројекта састоји се из описа станишта и састојина, образложења општег и етапног узгојног циља, приказ распореда извођења радова на гајењу шума и начина извођења тих радова, те приказ технологије и организације рада на сечи, изради и привлачењу дрвних сортимената.

Табеларни део садржи податке о површини, врсти и обиму радова на гајењу и коришћењу шума, количини, врсти и старости садног материјала, радној снази, механизацији и другим средствима рада и материјалу потребном за извођење припремних и главних радова на гајењу и коришћењу шума. Извођачки пројекти раде се на обрасцима бр.19-26 који су прописани Правилником, архивирају се и трајно чувају. Извођачки пројекат доноси се најкасније до 31.октобра, а годишњи план до 30. новембра, за радове који ће да се изводе у наредној години.. Годишњи извођачки план мора бити у складу са основом. Корисник шума је дужан да у годишњем извођачком плану евидентира извршене радове у току године на заштити, гајењу и сечи шума по његовом извршењу, а најкасније до 28. фебруара наредне године. У извођачки пројекат прилажу се скице 1: 10000 са уцртаним извозним путевима, стовариштима, влакама и тд.

Детаљнија упутства за израду годишњег плана газдовања шумама, дата су у Правилнику о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама (сл.гл.РС бр. 122/03 и 145/14).

Одржавање просека и путева

Потребно је и редовно одржавати путеве да је њима могуће пролазити у свим условима. Просеке се морају одржавати чисте, проходне и прегледне, редовним годишњим уклањањем жбуња и подраста који се на њима појављује.

Упутство за вођење евиденције газдовања шумама

Сви радови који се обављају у газдинској јединици и планирани су, морају да се евидентирају, односно корисник шума је дужан да у општој и посебној основи, као и у годишњем извођачком плану и програму, евидентира извршене радове на заштити, гајењу и сечи шума. Радови извршени у току године евидентирају се најкасније до 28. фебруара наредне године. Евидентирају се проверени подаци о извршеним шумско-узгојним радовима, сечама по врсти дрвећа, израђеним шумским саобраћајницама и осталим објектима и искоришћеним другим шумским производима.

Евидентирање извршених радова на сечи и гајењу шума врши се на обрасцима "План гајења шума - Евиденција извршених радова на гајењу шума", "План сеча обнављања (једнодобне шуме) - Евиденције извршених сеча", "План сеча обнављања (разнодобне шуме) - Евиденција извршених сеча" и "План проредних сеча - Евиденција извршених сеча". Извршени радови шематски се приказују на привредним картама са назнаком површине, количине и године извршења радова.

Евидентирање радова извршених у току године врши се по састојинама, одељењима и газдинским класама, Из дозначних књига се уноси количина посеченог дрвета и обрачунава се по истим запреминским таблицама по којима се обрачунава укупна дрвна запремина у ПОГШ. Остварени принос разврстава се према врсти приноса на главни принос (редовни, ванредни и случајни) и претходни принос (редовни и случајни) и према сортиметној структури на обло и просторно.

Главни принос обухвата посечену дрвну запремину стабла по плану сеча обнављања шума, дрвну запремину случајних приноса - стабала посечених у састојинама два најстарија добна разреда код одабране опходње, дрвну запремину стабала посечену у свим природним облицима разнодобних шума, као и случајне приносе из ових шума, дрвну запремину стабала посечених чистом сечом у изданацким шумама у циљу обнове.

Предходни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која је предвиђена планом проредних сеча и случајне приносе у састојинама које су планиране за проредне сече.

Редован принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која је предвиђена планом проредних сеча и планом сеча обнављања (једнодобне и разnodобне шуме).

Случајни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која није предвиђена за сечу планом сеча обнављања и планом проредних сеча, а потреба за њиховом сечом је случајног карактера и резултат је елементарних непогода или других непредвидивих околности.

Ванредни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала са површина које ће се користити за друге сврхе осим за производњу дрвне запремине.

Осим ових радова, потребно је у Шумској хроници евидентирати све појаве које се примете у шумама у току једне године, а то су:

- штете и појаве настанка штете од фитопатолошких или ентолошких узрочника,
- појава раних и касних мразева,
- почетак листања,
- почетак цветања,
- појава плодношења и обилности уз оцену квалитета семена,
- штете од елементарних непогода,
- промене у поседовним односима,
- промене које утичу на извршење радова и др.

Време сече

Сече обнављања врше се искључиво у време мировања вегетације (од 10.09. до почетка листања главне врсте у састојини)-

Проредне сече се могу вршити током целе године уз препоруку да се редукују у прва два месеца вегетационог периода (мај, јун).

Упутство за примену тарифа

При обрачунавању запремине код појединих врста дрвећа користити следеће таблице (тарифе):

- Лужњак – тарифе за лужњак (високе шуме) – Равни Срем,
- Пољски јасен – тарифе за пољски јасен (високе шуме) – Равни Срем,
- Багрем – тарифе за багрем (вештачки подигнуте састојине) - Срем
- Граб- тарифе за граб (изданацка)-Србија
- Цер - тарифе за цер (изданацка)-Фрушка Гора
- Бела топола – тарифе за белу тополу - Војводина

Стабла која се појединачно јављају у одсеку (састојини) обрачунавају се по тарифама за главну врсту дрвећа у одсеку.

Врста дрвећа	Дрвна маса															Техничко дрво	
	Бруто	Отпад	Нето	Σ	F1	F2	К	I	II	III	Остало	Укупно	Огревно дрво ТЛ	Огревно целулоза	Укупно		
	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	рсд/м3
Лужњак	7,482	898	6,584		1,146,697	853,813	1,724,471	10,345,032	11,680,827	8,988,485		34,739,324	9,046,636		9,046,636	43,785,960	
Пољски јасен	1,436	172	1,264		108,675		191,648	1,093,113	895,872	364,622		2,653,931	2,025,679		2,025,679	4,679,610	
Отл	263	39	224										511,930		511,930	511,930	
Амерички јасен	394	59	335				50,791	289,696	237,424	96,632		674,543	536,845		536,845	1,211,387	
Црни орах	234	35	199					309,831	298,517			608,348	318,837		318,837	927,184	
Бела топола	1,200	180	1,020											720,120	720,120	720,120	
Сребрна липа	60	9	51											36,246	36,246	36,246	
Лишћари	11,069	1,393	9,676		1,255,373	853,813	1,966,910	12,037,672	13,112,639	9,449,739	0	38,676,145	12,439,926	756,366	13,196,292	51,872,437	
Црни бор	791	158	633											446,757		0	
Четинари	791	158	633											446,757	446,757	446,757	
Укупно у ГЈ	11,860	1,551	10,309		33,776,179	17,675,984	1,966,910	12,037,672	13,112,639	9,449,739	0	38,676,145	12,439,926	1,203,123	13,643,049	52,319,194	

Укупна производна вредност дрвних сортимената на пању износи 52.319.194 динара.

ВРЕДНОСТ МЛАДИХ САСТОЈИНА (БЕЗ ЗАПРЕМИНЕ)

Табела 40. Вредност младих састојина

Порекло састојина	Старост	Површина ha	Трошкови подизања		Фактор 1,0 P ⁿ	Укупна вредност рсд x 1,0 P ⁿ
	година		рсд / ha	Укупно рсд		
Младе високе састојине	1-25	2,38	16,810	40.008	1.558	62.332
Укупно		2,38				62.332 рсд

Укупна вредност шума на пању: 52.319.194 рсд
Укупна вредност младих састојина: + 62.332 рсд

Укупно вредност шума ГЈ: 52.381.526 рсд

ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА

На бази очекиваних прихода и расхода овом анализом процењују се финансијски ефекти газдовања шумама у току наредног уређајног периода.

А. ФОРМИРАЊЕ УКУПНОГ ПРИХОДА (просечно годишње)

1. Приход од продаје дрвних сортимената

Табела 41.

Врста дрвећа	Дрвна маса			Техничко дрво									Огревно дрво		
	Бруто	Отпад	Нето	Укупно	F1	F2	К	I	II	III	Остало	Укупно	Огревно дрво ТЛ	Огревно целулоза	Укупно
	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3	м3
Лужњак	104	12	92	37	0	0	1	7	12	15	0	37	55		55
Пољски јасен	18	2	16	5	0		0	1	2	2	0	5	11		11
Отл	4	1	3	0			0	0	0	0	0	0	3		3
Амерички јасен	4	1	3	1			0	0	0	0		1	2		2
Црни орах	3	0	3	1				0	0			1	2		2
Бела топола	20	3	17	0										17	17
Сребрна липа	1	0	1	0										1	1
Лишћари	154	19	135	43	0	0	1	9	14	18	0	43	74	18	91
Црни бор	10	2	8											8	8
Четинари	10	2	8											8	8
Укупно у ГЈ	164	21	143	43	0	0	1	9	14	18	0	43	74	26	99

Врста дрвећа	Дрвна маса			Техничко дрво									Огревно дрво		
	Бруто	Отпад	Нето	Укупно	F1	F2	К	I	II	III	Остало	Укупно	Огревно дрво ТЛ	Огревно целулоза	Укупно
	м3	м3	м3	м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3	рсд/м3
Лужњак	7,482	898	6,584		54,425	27,016	21,826	19,640	13,440	8,126			2,290		
Пољски јасен	1,436	172	1,264		35,833		16,851	13,601	7,161	2,290			2,290		
Отл	263	39	224										2,290		

Врста дрвећа	Дрвна маса			Техничко дрво									Огревно дрво		
	Бруто	Отпад	Нето	Укупно	F1	F2	К	I	II	III	Остало	Укупно	Огревно дрво ТЛ	Огревно целулоза	Укупно
Амерички јасен	394	59	335				16,851	13,601	7,161	2,290			2,290		
Црни орах	234	35	199					12,981	8,338				2,290		
Бела топола	1,200	180	1,020											706	
Сребрна липа	60	9	51											706	
Лишћари	11,069	1,393	9,676												
Црни бор	791	158	633											706	
Четинари	791	158	633												
Укупно у ГЈ	11,860	1,551	10,309				0	0	0	0	0	0	0	0	0

Табела 42.

Врста дрвећа	Дрвна маса			Техничко дрво									Огревно дрво			Свеукупно
	Бруто	Отпад	Нето	Укупно	F1	F2	К	I	II	III	Остало	Укупно	Огревно дрво ТЛ	Огревно целулоза	Укупно	
	м3	м3	м3	м3	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд	рсд
Лужњак	7,482	898	6,584		15,939	11,868	23,970	143,796	162,364	124,940		482,878	125,748		125,748	608,626
Пољски јасен	1,436	172	1,264		1,362		2,402	13,702	11,230	4,570		33,267	25,392		25,392	58,658
Отл	263	39	224										7,786		7,786	7,786
Амерички јасен	394	59	335				516	2,941	2,410	981		6,848	5,450		5,450	12,298
Црни орах	234	35	199					3,972	3,827			7,799	4,088		4,088	11,887
Бела топола	1,200	180	1,020											12,002	12,002	12,002
Сребрна липа	60	9	51											600	600	600
Лишћари	11,069	1,393	9,676		17,301	11,868	26,888	164,411	179,831	130,492	0	530,792	168,464	12,602	181,066	711,858
Црни бор	791	158	633											5,648		0
Четинари	791	158	633											5,648	5,648	5,648
Укупно у ГЈ	11,860	1,551	10,309		33,776,179	17,675,984	26,888	164,411	179,831	130,492	0	530,792	168,464	18,250	186,714	717,506

Укупан годишњи приход од дрвних сортимената износи : 717.506 рсд.

Средства за репродукцију шума (15% од вредности дрвних сортимената)

Укупно потребна средства за репродукцију шума су : 717.506 динара x 0,15 = 107.626 рсд.

Свеукупан приход од дрвних сортимената годишњи износи 825.132 рсд.

Б. Формирање укупних трошкова (просечно годишње)

1. Трошкови производње дрвних сортимената (просечно годишње)

Табела 43.

Сортименти	Количина (m ³) (нето)	Цена дин/m ³	Свега динара
Техничко дрво	43	2500	107.500
Просторно дрво	99	2500	247.500
Свега:	142		355.000

Укупни трошкови (просечно годишње) за израду дрвних сортимената су 355.000 динара.

2. Трошкови на гајењу шума (укупно и просечно годишње)

Табела 44.

Врста рада	Површина (ha)	Цена (дин/ha)	Укупно (дин.)
Прореде	23.89	3,000.00	71,670
Чишћење	2.38	39,212.00	93,325
Укупно			164,995

Трошкови на гајењу шума износе : 164.995 динара (годишње)

3. Трошкови уређивања шума

Просечно годишње: 34.188 динара

4. Трошкови на заштити шума

Заштита шума од биљних болести и глодара.

Просечно годишње : 20.000 динара

5. Средства за репродукцију шума - просечно годишње

Средства за репродукцију шума (15% од вредности дрвних сортимената)

Укупно потребна средства за репродукцију шума просечно годишње су : 717.506 динара x 0,15 = **107.626** рсд.

6. Накнада за коришћење дрвета - просечно годишње

Према Закону о накнадама за коришћење јавних добара, накнада за коришћење дрвета износи 3% од вредности дрвних сортимената:
717.506 дин. x 0,03 = 21.525 дин.

Укупни трошкови пословања

Табела 45.

Врста трошкова	Свега (дин.)
Производња дрвних сортимената	355.000
Трошкови на гајењу шума	164.995
Уређивање шума	34.188
Трошкови заштите шума	20.000
Средства за репродукцију шума	107.626
Накнада за посечено дрво	21.525
Свега:	703.334

Расподела укупног прихода - Биланс

Табела 46.

Приход - трошкови	Свега (дин.)
Укупан приход	825.132
Укупан расход	703.334
Биланс:	121.798

С обзиром да је биланс средстава позитиван, тј. да се обављањем радова планираних у овој газдинској јединици остварује добит, значи да се сви планирани радови могу урадити из сопствених средстава.

11. ЕФЕКТИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА НА КРАЈУ УРЕЂАЈНОГ ПЕРИОДА

Планирани радови с циљем да се унапреди садашње стање тј, постижу краткорочни циљеви газдовања који су у функцији постизања дугорочног општег циља, а то је постизање оптималног стања шума на датом станишту односно, обезбеђењу функционалне трајности.

На бази садашњег стања шума и шумског земљишта, а под претпоставком да се планирани радови реализују, на крају уређајног периода очекујемо следеће стање шума:

- Извођењем санитарних сеча у састојинама извршиће се поправкак здравственог стања те уклањање сушика ветролома и ветроизвала.
- Извођењем селективне прореди у састојинама створиће се бољи услови за раст и развој стабала будућности.
- Чишћењем ће се дати простор будућим стаблима будућности.
- Селективним крчењем подмлатка створиће се услови за бољи развој природног подмлатка.
- Поштовањем плана заштите шума и интезивирањем радова на превентивној заштити и развојем дијагнозно-прогнозне службе заштите и очување овог дела комплекса ће се дићи на виши (одговарајући) ниво.

Интезитет свих предвиђених радова усмерен је на поправку и унапређење стања састојина и тим увећану стабилност екосистема у целини

12. ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА ЗА ИЗРАДУ ОСНОВЕ

ИЗРАДА КАРАТА

Основ за израду карата

Полазну основу за израду карата чиниле су:

- дигитализовани катастарски планови за катастарске општине Ковин;
  - спискови катастарских парцела по катастарским општинама, са бројем парцеле, бројем плана и површином у m².
- Као помоћно средство коришћене су топографске карте Р 1:25 000.

Теренски радови

Теренски радови обављени су у у периоду јесен 2023. године. На терену су издвојени одсеци на класичној основи, геодетски су снимљени и уцртани на подлогу - радну карту. Снимљени су и сви остали детаљи од значаја за газдовање (шумске културе, путеви и др.) и њиховим наношењем на радну карту комплетирана је прва верзија основне карте.

Израда карата

Израда шумских тематских карата извршена је компјутерски, ГИС – технологија.

Израда свих карата обухватила је у I фази дигитализацију основних података о садржају карата на компјутеру, а у другој фази извршено је штампање уз основу приложених карата: основна карта, карта газдинских класа, карта намене површина, карта типва шума и привредна карта.

Одређивање површина

Одређивање површина је извршено на основу Списка парцела и њихових површина, односно расподелом површина парцела на одељења. Расподела површина на одељења и одсеке у оквиру њих извршена је компјутерски планиметрисањем (утврђивања интерних координата) свих преломних тачака које окружују одсеке и одељења.

ПОДЕЛА НА ОДЕЉЕЊА И ОДСЕКЕ

Одсеци су проверени и по потреби издвојени у претходном, посебном поступку, независно од премера. Поступак се састојао у претходном обиласку одељења, констатовању типова шума у одељењу и састојинских карактеристика (елементи за издвајање), а потом геодетског снимања граница између одсека, њиховог обележавања и обројчавања. Граница одељења, такође су обележена на терену у складу са досадашњим стандардима.

ОДРЕЂИВАЊЕ СТАЊА САСТОЈИНА

Прикупљање података

Пример састојина (одсека) вршен је у временски одвојеном поступку, по њиховом издвајању и дефинисању. Примењиван је делимични пример.

Поред броја стабала, за сваку састојину су мерене висине у довољном броју, за утврђивање припадности одређеном тарифном низу, односно касније утврђивање основних таксационих података. Запремински прираст је одређиван на основу таблица процента прираста.

Теренске податке прикупили су:

Дане Тепић, дипл.инж,
 Милош Вујадин, дипл. инж.,
 Мирослав Јовичић, дипл. инж.,
 Данијел Кнежевић, шум.тех,
 Владимир Паприца, шум.тех,
 Миодраг Панић, шум.тех.

Обрада података

Прикупљени подаци обрађени су компјутерски у оквиру Информационог подсистема за планирање газдовања шумама, као дела Информационог система о шумама Србије, а резултанта такве обраде јесу табеларни прикази стања шума, као и планова газдовања.

13. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Време реализације сеча обнављања шума је од 10. октобра текуће до 31. марта наредне године (период мировања вегетације), док се проредне сече могу изводити током целе године.

Ова основа важи од 01.01.2018. године до 31.12.2027. године.

Евиденција газдовања ће се вршити у табелама у прилогу ове основе.

14. ШУМСКА ХРОНИКА

У шумску хронику евидентират ће се све битне појаве на подручју газдинске јединице као што су:

- време почетка и завршетка вегетације (почетак листања, цветања, опадања листа идр.);
- урод семена главних врста;
- обилније снежне и друге падавине;
- здравствено стање шума (појаву сушења, појаву ентомолошких и фитопатолошких обољења);
- елементарне непогоде (штете од леда, снега, ветра, пожара, поплава и др.);
- и све друге појаве и промене које битно утичу на стање шума.

ОДГОВОРНИ ПРОЈЕКТАНТ:

Дане Тепић, дипл. инж.

Директор :

Дане Тепић, дипл. инж.

Директор Ловачко удружење „ЛОВАЦ“

ШУМСКА ХРОНИКА

ОСТАЛЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, ул. Радничка бр. 20а (у даљем тексту: Завод), на основу чл. 9. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016 и 95/2018 - други закон, 71/2021 у даљем тексту: Закон), а у вези са чл. 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/2016, 95/2018 - аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС), поступајући по захтеву „Профореест пројект“ ДОО, Максима Горког бр. 22, 21000 Нови Сад, број 01-01/20 од 26.01.2024. године, за издавање услова заштите природе за потребе израде Основе за газдовање шумама ГЈ „Горња шума“ са периодом важења 2018. – 2027. године (у даљем тексту: Основа), дана 06.02.2024. године под бројем 03 бр. 020-295/2, доноси:

Р Е Ш Е Њ Е

о условима заштите природе

1. Унутар предметног подручје за које се планира израда Основе нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, као ни утврђених еколошки значајних подручја. ГЈ „Горња шума“ се налази у границама станишта строго заштићених и заштићених врста, ознаке „КВН02а“, назива „Црна бара“. Сходно томе, издају се следећи услови заштите природе:
  - 1) Радове на изради Основе обављати у складу са Законом, Законом о шумама Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010, у даљем тексту: Уредба) и осталим важећим законским актима, на катастарским парцелама број: 4159, 4160, 4161, 4162/1, 4162/2 4163 и 4164 КО Ковин.
  - 2) На основу члана 74. Закона:
    - 2.1. Ради заштите гнездилишта строго заштићених и заштићених птица габљивица, забрављени су шумски радови и друге активности, у периоду од 1. априла до 1. јула;
    - 2.2. Приликом извођења сеча на подручју предметне газдинске јединице, изоставити стабла са дупљама као станишта арбориколних строго заштићених врста (птице, дивља мачка, слепи мишеви), стабла на којима се налазе кућнице/кућије за гнезђење птица и стабла у чијим се крошњама налазе видљива гнезда строго заштићених и заштићених врста птица;
    - 2.4. Не планирати грађу тврдих шумских путева и шумских просека на местима репродукције строго заштићених и заштићених дивљих врста билака, животиња и гљива;
    - 2.5. Приликом извођења санитарних и проредних сеча оставити 3 – 8% мртвог дрвета (лежавине и дубећих стабала) од укупне дрвне масе, у различитим фазама разградње и хетерогене дебљинске структуре;
  - 3) У складу са Правилником о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“ бр. 35/2010), применити мере прописане цитираним Правилником. У складу са карактеристикама предметног подручја то подразумева:
    - 3.1. Очување што природнијег састава и структуре приоритетних типова шума;

- 3.2. У извођењу радова на нези и обнови шума сузбијати врсте које се понашају инвазивно. На подручју Војводине као инвазивне су препознате следеће врсте: јасенолисни јавор (*Aser negundo*), кисело дрво (*Alnus glandulosa*), багремац (*Amygdra fruticosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gledichia trichantos*), жива ограда (*Luxium halimifolium*), касна сремза (*Rubus serotina*), јапанска фалопи (*Reynoutria sp. Falopria japonica*), сибирски брест (*Ulmus pumila*), петолисни бршљан (*Parthenocissus inserta*) и багрем (*Robinia pseudoacacia*);
- 3.3. За пошумљavanje не користити врсте које се понашају инвазивно у Панонском биогеографском региону;
- 3.4. Не повећавати површину састојина алохтоних врста у односу на затечено стање;
- 3.5. Приликом завршног сека, где год је то могуће и прикладно, остављати мање непосечене површине;
- 3.6. Очувати у највећој мери рубове шума;
- 3.7. Не користити генетски модификоване организме;
- 3.8. Не пошумљавати ливаде и пашњаке, као приоритетне нешумске типове станишта;
- 4) За шуме у оквиру ГЈ „Горња шума“, које припадају еколошкој мрежи, неопходно је применити мере заштите у складу са Уредбом које подразумевају следеће мере заштите еколошке мреже:
  - 4.1. Није дозвољено уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
  - 4.2. Није дозвољена промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.);
  - 4.3. Није дозвољена промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;
  - 5) Забрањено је пошумљавати пашњаке и ливаде унутар станишта строго заштићених врста;
  - 6) У примени хемијских средстава за заштиту биља, односно негу шума, морају се предузети организационе и техничке мере заштите земљишта и вода којима ће се обезбедити очување природних вредности подручја (нпр. забрана испирања амбалаже од средстава заштите и механизације у зони хидролошког утицаја на природна/полуприродна станишта, спречавање загађења вода путем аеросола и сл.);
  - 7) У поглавље „Смернице“ за спровођење планова газдовања уградити мере из ових услова које није могуће директно уградити у одговарајуће планове.
2. Пре усвајања Основе газдовања шумама потребно је од Завода прибавити мишљење о испуњености услова из овог решења.
3. Ово решење не ослобађа обавезе подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.
4. За све друге радове/активности на предметном подручју или промене техничке документације потребно је Заводу поднети нов захтев за издавање услова заштите природе.
5. Уколико подносилац захтева у року од две године од дана достављања акта не отпочне радове и активности за које је акт о условима заштите природе издат,

дужан је да прибави нови акт. Такође, уколико дође до измена захтевом наведених активности, носилац активности дужан је да поднесе Покрајинском заводу за заштиту природе нов захтев за издавање акта о условима заштите природе.

6. Подносилац захтева је ослобођен плаћања таксе за издавање овог решења у складу са Покрајинском експлзтивном одлуком о допунама покрајинске експлзтивне одлуке о покрајинским административним таксама („Службени лист АПВ“, бр. 40/2019, 59/2020, 54/2021 и 52/2022 - ускађени дин. изн. и 43/2023- ускађени дин. изн.).

О б р а з л о ж е њ е

Покрајински завод за заштиту природе је примио дана 31.01.2024. године захтев заведен под бр. 03 бр. 020-295 од „Профорест пројект“ ДОО, Максима Горког бр, 22, 21000 Нови Сад, за услове израде основе газдовања шумама за ГЈ „Горња шума“ за период од 2018. – 2027. године. Уз захтев је електронским путем достављен обухват ГЈ „Горња шума“.

Одредбом члана 102. и члана 103. Закона („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка, 14/2016 и 95/2018 – други закон), одређено је да организација за заштиту природе, тј. Покрајински завод за заштиту природе утврђује услове заштите и даје податке о заштитеним природним добрима у поступку израде просторних и других планова, односно основа (шумских, водопривредних, ловних, риболовних и др.) и друге инвестиционо-техничке документације.

На основу достављеног захтева и пратеће документације подносиоца захтева, утврђено је да је предмет захтева, израда основе газдовања шумама за ГЈ „Горња шума“ за период од 2018. – 2027. године, на катастарским парцелама дефинисаним у тачки 1. подтачка 1) Решења.

Основа газдовања шумама представља оперативни плански документ за газдовање шумама ове газдинске јединице за период 2018-2027. године. Законом о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018- и др. закон) Основа се израђује на основу утврђеног стања шума на терену (састојинске инвентуре).

Увидом у Покрајински регистар заштитених природних добара и документацију Завода, а у складу са прописима који регулишу област заштите природе, утврђени су услови заштите природе из диспозитива овог решења.

Предметна газдинска јединица „Горња шума“ се налази у просторном обухвату утврђеног станишта строго заштитених и заштитених врста, еколошке мреже Републике Србије, назива „Црна бара“ ознаке „КВН02а“, (Правилник о проглашењу и заштити заштитених и строго заштитених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016, 98/2016) и Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010)).

Услови прописани тачкама 1.- 6. израђени су у складу са чланом 21. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/2009 - други закон, 72/2009 – други закон, 43/2011 одлука – УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018- други закон) којим је дефинисан принцип интегрисане заштите природе и животне средине: „Заштита природних вредности остварује се спровођењем мера за очување њиховог квалитета, количина и резерви, као и природних процеса, односно њихове међузависности и природне равнотеже у целини“. Очување природних процеса и заштите природних вредности у антропогеном пределу захтева исте мере које су предуслов стварања здраве животне средине, а право на здраву средину обезбеђено је Уставом Републике Србије.

Чланом 74. Закона о заштити природе, прописане су мере заштите строго заштићених врста. Њихова заштита се спроводи забраном уништавања и предузимања свих активности којима може да буде угрожена сама врста и њено станиште (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивњих врста биљака, животиња и гљива, „Сл. гласник РС“ бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016). На основу члана 74. став 2. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка, 14/2016 и 95/2018 – други закон.), забрањено је уништавати станишта ових врста и узнемиравати их, нарочито у време размножавања и подизања младих. Наведена ограничења обезбеђују да радови у шумарству не доведу до уништавања станишта и узнемираванња у време размножавања строго заштићених врста.

Осим Закона о заштити природе, на подручје газдинске јединице односе се одребе ратификованих међународних споразума (конвенција), којима се обезбеђује очување природних вредности на целокупном простору Републике Србије. Чланом 5. став 7. Закона о заштити природе изражено је начело непосредне примене међународних закона којим „државни органи и органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе, организације и институције, као и друга правна лица, предузетници и физичка лица, при вршењу својих послова и задатака непосредно примењују општеприхваћена правила међународног права и потврђене међународне уговоре као саставни део правног система“. Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Сл. Лист СРЈ“ Међународни уговори, бр. 11/2001) садржи неколико важних циљева у газдовању шумама: заштити биодиверзитета ван граница заштићених подручја (мерама одрживог управљања и коришћења природних ресурса) и спречавање ширења или по потреби сузбијање инвазивних врста. Њихово спонтано ширење не само да угрожава природну вегетацију, него знатно повећава трошкове неге и обнове шума. На подручју Војводине као инвазивне су препознате следеће врсте: јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus glandulosa*), багренац (*Amorpha fruticosa*), западни копривај (*Celtis occidentalis*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium halimifolium*), касна сремза (*Rhus serotina*), јапанска фалопа (*Rumex crispus*), сибирски брест (*Ulmus pumila*), петолисни бршљан (*Ranunculacisus imbrata*), а на сувљим стаништима и багрем (*Rubia pseudoacacia*).

Услови из овог Решења су дефинисани у складу са чланом 7. став 3), 4), 5) и 7) Закона, по коме се заштита природе реализује „... спровођењем мера заштите природе и предела; утврђивањем услова и мера заштите природе и заштићених природних добара и предела у просторним и урбанистичким плановима, пројектној документацији, основама и програмима...од утицаја на природу...као и ублажавањем штетних последица које су настале активностима у природи“.

Чланом 8. Закона дефинисано је планирање, уређење и коришћење простора. Планирање и уређење простора спроводи се на основу просторних и урбанистичких планова, планске и пројектне документације, у складу са мерама и условима заштите природе. Носилац пројекта дужан је да поступа у складу са мерама заштите природе, на начин да се избегну, или сведу на најмању меру угрожавања или оштећења природе. Према члану 9. у поступку израде планова, пројеката и активности из члана 8. Закона прибављају се услови заштите природе. Акт о условима заштите природе, између осталог, садржи процену да ли се планирани радови и активности могу реализовати са становишта циљева заштите природе.

Законски основ за доношење решења:

Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016, 95/2018 - други закон и 71/2021); Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/2009 - други закон, 72/2009 – други закон, 43/2011 одлука – УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018-други закон), Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Сл. лист СРЈ, Међународни уговори“, бр.11/2001), Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 102/2007), Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010), Правилник о проглашењу и заштити заштићених и строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016, 98/2016), Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, бр. 35/2010), Правилник о специјалним техничко-технолошким решењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња („Сл. гласник РС“, бр. 72/2010).

Предметне активности се могу реализовати под условима дефинисаним овим Решењем, јер је процењено да неће значајно утицати на природне вредности подручја.

На основу свега наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог Решења.

Такса на захтев и такса на за решење, по Тар. бр. 186а су наплаћене у складу са Законом о републичким административним таксама („Службени гласник РС“, бр. 43/2003, 51/2003-исправка, 61/2005, 101/2005-др. закон, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 93/2012, 65/2013-др.закон, 83/2015, 112/2015, 113/2017, 3/2018-исправка, 95/2018, 86/2019, 90/2019-исправка, 98/2020- усклађени дин. изн., 144/2020, 62/2021- усклађени дин. изн., 138/2022, 54/2023- усклађени дин. изн и 92/2023).

Упутство о правном средству: Против овог решења може се изјавити жалба Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине у року од 15 дана од дана пријема решења, уз доказ о уплати Републичке административне таксе у износу од 560,00 динара на текући рачун бр. 840-742221843-57, позив на број 11223 по моделу 97. Жалба се предаје писмено или изјављује усмено на записник Покрајинском заводу за заштиту природе.

У прилогу: Картографски приказ подручја значајних за очување биолошке разноврсности на простору ГГ „Горња шума“.

Достављено:

- Подносиоцу захтева
- Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине – инспекција служба
- Покрајинском секретаријату за пољопривреду водопривреду и шумарство
- Архива

